

ptujski

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA
IN KOOPERANTOV
MESOKOMBINATA PERUTNINA PTUJ
LETO IV. ŠT. 10 OKTOBER 1980

perutninar

Proslava ob 30-letnici samoupravljanja in 75-letnici kvalitete na visoki ravni

Dvojni jubilej smo dostojno praznovali

Slavnostni govornik na osrednji proslavi je bil dr. Branko Jovanović

S slavnostno sejo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ter devetim dnevom perutninarjev 30. avgusta letos, smo dostojno praznovali naš dvojni jubilej.

V prijetnem spominu nam bo ostala zlasti kvalitetno izvedena slavnostna seja, ki je po svoji izvedbi in vsebini bila enkratna. Pohvalno lahko govorimo, da je udeležba naših delavcev bila tokrat izjemna, saj so se slavnostne seje udeležili praktično vsi, ki so prejeli vabila. V posebno čast si štejejo tudi, da se je proslave udeležilo veliko število vabljenih gostov iz zveze, republike, regije in občine. Udeležba predsednika predsedstva SRS tov. Viktorja AVBLJA predsednika zveznega komiteja za kmetijstvo tov. Milovana ZIDARJA, namestnika zveznega komiteja za kmetijstvo tov. Branka JOVANO-

VICA, republiškega predsednika komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tov. Iva MARENKA, sekretarja IK CKZKS tov. Alojza GOJČIČA ter številnih drugih visokih gostov nam pove, da je Perutnina Ptuj cenjena organizacija, v katero želijo priti številni funkcionarji, zaradi njenih velikih poslovnih dosežkov.

O razvojnih dosežkih, problemih in nadaljnjih usmeritvah Perutnine Ptuj je na seji govoril generalni direktor Ivo TOMAŽIČ. Njegovo realistično in tehtno izvajanje je naltelo na polno odobravanje navzočih in je imelo v javnosti pozitiven odmev. Zato njegov govor v celoti objavljamo na naslednjih straneh.

Slavnostni govornik dr. Branko JOVANOVIČ je v svojem izvajanju večkrat pouda-

ril, da je Perutnina Ptuj vzorna DO, največja v perutninarstvu Jugoslavije, ki dosega nadpovprečne rezultate, ki so odraz dobrega in strokovnega dela. Celotno njegovo izvajanje je slonelo na velikem priznanju, ki ga je izkazal kolektivu Perutnine Ptuj.

Na slavnostni seji je bila podeljena zlata plaketa Perutnine Ptuj tov. Viktorju AVBLJU, za njegove izredne zasluge pri razvoju sodobnega kmetijstva in še zlasti perutninarstva, v času njegovega nastajanja in pozneje.

Na slavnostni seji je bil objavljen tudi sklep o podelitvi priznanj delavcem in kooperantom, s pojasnilom, da bodo

priznanja podeljena v TOZD ob primerni priliki.

Slavnosti je dal svojo težo kvaliteten kulturni program, v katerem nas je zlasti navduševal operni pevec Ladko Korošec. Po oceni večine prisotnih, tako prijetnega in pestrega kulturnega programa na nobeni dosednji proslavi še nismo imeli.

Dobra ocena velja tudi organizaciji drugega dela našega slavlja ob 9. dnevu perutninarjev, ki je potekal nadvse prijetno. K temu nam je pripomoglo lepo toplo vreme in sreča, da nas niso pregnali temni oblaki, ki so se začeli zgrinjati na nebu, pa so nam prizanegli do pozno ponoči.

UREDNIŠTVO

Generalni direktor Ivo Tomažič izroča zlato plaketo Perutnine predsedniku predsedstva SRS Viktorju Avblju

GOVOR GENERALNEGA DIREKTORJA NA SLAVNOSTNI SEJI

CENJENI GOSTJE, TOVARIŠICE IN TOVARIŠI SODELAVCI!

Čeprav bi razvoj in delo delovne organizacije v teh 75 letih obstoja perutninske dejavnosti v Ptujju zahtevalo obravnavo po raznih obdobjih, mislim, da smo vse to povedali že ob proslavah 60—65—70-letnice. Zato bi le ugotovil, da je veliko napisano o tem v našem časopisu Perutninar in v izdanem prospektu.

Seveda je potrebna ugotovitev, da je od tega, kar je nekoč bilo, ostalo bore malo. Spremembe pri nas so tako velike, da razen ugotovitve, da je ptujsko področje tradicionalno področje za perutninarstvo oziroma ima svoje začetke v ustanovitvi perutninarskega obrata 1905. leta, ne bi bilo več veliko za reči. No, morda pa je vendarle od te tradicionalnosti še nekaj ostalo, na kar smo ptujski perutninarji tudi danes občutljivi in ponosni - to je kvaliteta dela oz. kvaliteta proizvodov. Res je namreč, da je v zunanem svetu, kamor smo prej izvažali (Nemčija, Švica, Italija) bilo blago iz Ptujja sorazmerno lahko plasirati, ker so kupci to blago že od nekdaj poznali kot kvalitetno. Zaradi tega mislimo, da je prav, če smo to tradicijo kvalitete prevzeli od naših prednikov in nam je to do sedaj in sigurno nam bo tudi v bodoče prav prišlo. Dobro, kvalitetno blago je namreč vedno našlo kupca, naj so bili časi še tako težki za plasman.

Vendar bi želel danes nekaj govoriti o sedanosti in perspektivah perutninarstva in predvsem naše delovne organizacije.

Če je bila osnova vsega ob proslavi 60-letnice farma brojlerjev z 2.200 tonami proizvodnje naš največji dosežek, je ob današnji 75-letnici, tj. po 15 letih ta proizvodnja porasla s kooperacijo na 35.000 ton ali za 15-krat.

Proizvodnja krmil je znašala takrat 15.000 ton, sedaj 100.000 ton, ali porast za 7-krat klobasni izdelki od 300 ton na 3.000 ton ali za 10-krat. Kolektiv je takrat imel 400, danes ima nad 1.300 delavcev, to je le za dobrih 3-krat več delavcev, kar kaže na

visoko stopnjo avtomatizacije in zelo dobro in intenzivno delo kolektiva in dobro organizacijo celotne dejavnosti.

Glede slovenskega perutninarstva bi morda omenil, da je že nekaj let proizvodnja perutninskega mesa v Sloveniji po količini preseгла proizvodnjo tako govejega kot svinjskega mesa, kar je sigurno izreden dosežek.

Celotna usmeritev, tj. da ostane PP strogo specializirano podjetje, je nespremenjena. Spreminjati pa smo že začeli težišče našega dela, ki je doslej slonelo izključno na proizvodnji piščančjega mesa na novo usmeritev ki ji pravimo pri nas reprodukcijski material ali še ožje — vzrejni material za nadaljnjo rejo. Ta material smo do sedaj proizvedli le v količinah za lastne potrebe. Z letošnjim letom pa smo uspeli proizvesti že toliko dan starih piščancev, da smo jih en del prodali doma, en del, nad 2 milijona, pa do sedaj tudi izvozili. Prešli smo tudi na višjo stopnjo reprodukcije — sedaj že imamo proizvodnjo starih staršev (dedov) in reproduciramo sami starše, ki smo jih do sedaj uvažali. Na ta način smo zmanjšali uvoz tega materiala za okoli 60 %.

Ob tem naj omenim domačo selekcijo, ki se nam zopet ponuja z novim osnutkom republiškega samoupravnega sporazuma o srednjeročnem planu razvoja živinoreje 1981—1985, čeprav smo to selekcijo preizkusili in kot dokazano nedozorelo za masovno proizvodnjo zavrnili. Tudi prenos te selekcije na jugoslovanski nivo ni uspel, ker je proizvajalec to zavrnil, češ, da ne bo sprejeta. Res ne moremo smatrati, da so naklonjeni slovenskemu perutninarstvu tisti, ki nas hočejo s tem materialom ponovno obdariti.

Sedaj so v glavnem v državi tri selekcije, ki so vse na svetovnem nivoju in menimo, da ni nobene potrebe po spremembi, ker to več kot zadostuje.

Če hočemo delati v izvozu z vzrejnim materialom se še po-

Na slovesnosti je nastopil tudi ptujski komorni moški zbor

sebej zahteva poznane selekcije, ki imajo v glavnem vse svoj izvor v ZDA.

Problemi, s katerimi se ubadamo, so isti ali podobni kot v ostalih DO. Morda je pri nas nekoliko drugače vsled tega, ker skušamo večino problemov razreševati že pri sprejemanju programov za delo ter je bilo to doslej uspešno. Zagotovili smo vedno do sedaj takšne programe, ki so sicer napeti in zahtevajo polno angažiranje, vendar realni in zastavljeni tako, da jih nosilci lahko izvršujejo. Menim, da je najtežje pri vsem tem sestaviti takšne programe in sprejeti takšne sklepe, ki so enostavni in razumljivi, ki so na nivoju tistih, ki jih morajo izvrševati. Nagnjeni smo h kompliciranju, čeprav je gospodarstvo itak že zelo komplicirana zadeva, in ga je treba dobro poznati. Tudi naši vodstveni kadri in strokovnjaki so nagnjeni h kompliciranju, tudi naši strokovnjaki imajo kot drugje različne poglede, vendar je to dobro, da jih imajo, treba je samo znati izobstoječih mnenj zajeti tista, ki so najboljša — najboljša pa so praviloma vedno le tista stališča, ki se dajo najenostavneje izvršiti in dajo dober rezultat. Zato je in ostane najtežje vedno tisto, kar je najenostavnejše. Vendarle, ko so zadeve razjasnjene in so sklepi sprejeti, pa ni več diskusije, tudi ni več važno mnenje, ki ga je kdo zastavil pri razpravi, ampak je važno, da vsi izvršujejo to, kar je bilo dokončno sprejeto. To pa je po običaju pri nas na koncu skoraj vedno soglasno. Po sprejetju programov po kolektivu in pristojnih organih samouprave ostane le še izvrševanje. Pogovarjamo pa se in se moramo še bolj, kako bomo boljše in še boljše delali. Ne iščemo izhoda za boljše in več dela, v fizičnem naporu delavca, temveč v boljši organizaciji dela, v vedno boljši tehnični opremljenosti, v vedno večjem znanju itd. Le taka pot nas usmerja in vodi naprej. Res je tudi, da probleme, ki nastajajo pri vsakodnevnem delu sproti rešujemo, ne glede na to ali gre

za personalne zadeve, zastoje zaradi rezervnih delov, repromateriala, konflikte itd. in, če se le da, jih rešujemo sami. Menimo, da se ravno v reševanju problemov odraža sposobnost in da pri razreševanju problemov mora priti najbolj do izraza samostojnost in večja odgovornost, ki jo imajo vodstveni in strokovni kadri. Seveda pa velikokrat tudi mi nismo dorasli različnim problemom in se zatekamo z intervencijami na razne forume, vendar je to pri nas izjema in ne pravilo. Moram reči, da smo do sedaj vedno v glavnem uspeli in da so nam pristojni šli na roko, kolikor je bilo največ možno.

Menimo, da moramo naše probleme sami najbolj poznati, in kdor problem pozna, ga zna tudi najbolje rešiti. Pričakovati, da je kdo izven organizacije lahko bolje rešil problem, kot mi sami je večinoma iluzija. Menim, da se nam lahko le priskoči na pomoč pri raznih problemih, nikakor pa, da bi jih kdor koli za nas reševal. Tudi ta zadeva se je do sedaj pri nas obnesla. Res je morda le to, da je takšno delo naporno, da zahteva veliko energije in znanja in dela vtis navzven, da problemov skoraj ni, kar pa seveda žal ne drži.

Glede velikih problemov cen in ostalega, bi citiral stavek iz mojega referata ob 60-letnici, to je pred 15. leti, ki se glasi: "... vendar moram reči, da nam je prinesla nevšečnosti (gospodarska reforma), ki so v tem, da so nam administrativno določene cene, na drugi strani pa so se občutno zvišale cene surovinam, ki odločujoče vplivajo na strukturo cene naše proizvodnje..." Vidimo, da se po petnajstih letih ni nič bistveno spremenilo, kot to, da bi danes »administrativno določene cene« zamenjali s kakšnim drugim izrazom. Ponavljajo se isti problemi.

Nesporno je, da smo prekoračili obseg proizvodnje, ki bi nam dovolil delati le v okviru naše republike. Naše podjetje dela v vseh republikah redno dnevno razen Makedonije, kjer se pojavljamo le občasno. Tako

Poleg vseh vabljenih delavcev Perutnine so slavnostni seji ob jubileju prisostvovali tudi mnogi visoki politični delavci federacije, republike in občine

je perutninarstvo ena od redkih kmetijskih dejavnosti Slovenije, ki dela na pretežnem teritoriju Jugoslavije, sigurno pa edina panoga, ki dela redno vsak dan in skozi vse leto. Moram reči, da so vsi zelo hvaležni kupci, da so dolgoročni kupci in da želijo slovenskega piščanca vedno, v večjih količinah. Naše pogodbe so takšne, ki nas obvezujejo, da jim dobavljamo vsako leto večjo količino. Afirmacija, ki so jo slovenski perutninarji dosegli v ostalih republikah, je izredna in ker se je dosegla tako pri trgovcih kot pri potrošnikih je tudi perspektivna. V ilustracijo morda podatek, da bi lahko PP vso svojo proizvodnjo plasirala v Beogradu. To je dovolj zgovoren dokaz o dobrem glasu, ki res gre v deveto vas, ter kaže tudi na to, da naša proizvodnja vendarle ni tako velika. Žal naših pogodbenih obveznosti letos nismo več v stanju izvrševati, kar smo doslej vedno storili. S precejšnjimi količinami smo morali v izvoz, da zagotovimo devize sebi za nujne nabave reprovromateriala in opreme ter rezervnih delov kot tudi za druge potrebe. V kolikor to ne bi storili, bi ne mogli proizvajati in tudi ne bi imeli več možnosti za nadaljnje širjenje ali sploh za nadaljnje delo. Menimo, da je za perspektivo PP najugodnejše, da najdemo pravilno razporeditev prodaje in da dobro delamo tako na domačem trgu kot na tujih trgih.

Največ preglavic pri izvozu mesa piščancev nam povzroča prevelika teža posameznih komadov. Jugoslovanski trg zahteva namreč velike teže posameznih komadov. (1,50 kg), dočim zunanje tržišče manjše teže komadov. Zato smo znižali čas reje za nekaj dni. Ker smo z znižanjem časa reje znižali tudi porabo krme, in ker so

se še istočasno pojavili tudi zdravstveni problemi, so nastale konfliktne situacije s kooperanti, ki niso več dosegli potrebne stimulacije za svoje delo. Vendar smo te probleme sicer po dolgo trajajočem in utrudljivem ter zelo neprijetnem dogovarjanju vendarle rešili v obojestransko zadovoljstvo. Glavni spor je bil okrog konverzije, in če pri tem ne bi uspeli, ne bi bilo več napredka v vzreji piščancev v PP. Seveda je treba poleg nižje teže prilagoditi še več drugih zadev, kot embalažo, še boljše obdelavo itd., vendar to niso in ne smejo biti problemi, ki jih ne bi zmogli. Naši delavci v klavnici, ki imajo s komercialno zadevo na skrbi, jih bodo obvladali kot so do sedaj obvladali vsako pred nje postavljeno nalogo. Vsi ostali jim bomo pa v pomoč in podporo in tudi ti problemi bodo rešeni tako, da se bomo lahko pojavili s svojim blagom na vsakem, tudi najzahtevnejšem zunanjem trgu, pa naj bodo to Arabija ali zapadna Evropa. Naš izvoz naj bi znašal do leta 1985 vsaj 650 milijonov deviznih dinarjev, od česar bi porabili za lastne potrebe iz uvoza dobro polovico. Ostalo pa bi bil višek ali rezerva za eventualni uvoz koruze, če bi zopet kdo prepovedal prodajo doma, kot se je žal to že zgodilo.

Investicije so pri nas usklajene z našimi možnostmi. Zadnje desetletje je bila v glavnem lastna udeležba vedno višja, kot so bila izposojena sredstva. Želje so seveda bile tudi vsako leto večje od možnosti, vendar pa program investicij usklajamo z možnostmi in ne po željah.

Prednost dajemo tistim investicijam, ki so trenutno za nadaljnji razvoj najbolj potrebne in koristne glede na zastavljen program in usmeritev. Ni se še

Zasluzena priznanja za veliko število prevoženih kilometrov je mnogim šoferjem podelil predstavnik Tovarne avtomobilov Maribor (Vse foto L. C.)

zgodilo, da bi prišlo do razlik med vodstvom in organi samouprave ali med TOZD-i glede prednostnega reda in sploh glede investicijskega programa. To predvsem zato, ker smo se vedno prej dogovorili o smeri programa in zato ni bilo razloga za eventuelne nesporazume pri prioriteti investicij. Seveda upoštevamo in vzamemo na znanje vse želje TOZD, vendar določa vrstni red teh želja sprejeti program in sredstva, ki jih lahko zagotovimo.

Žal letos ne kaže najbolje glede investicij tako zaradi padajoče akumulacije DO kot še bolj radi slabe zmožnosti naše banke, da nam odobri kredite. Verjamemo, da se bo v tem pogledu čimprej kaj premaknilo in da bo banka globlje in hitro segla v žep kot do sedaj, drugače ne bomo v stanju izvesti predvidenega povečanega izvoza, kar pa bi bilo zelo škoda, ker so nam vrata za izvoz odprta, tako v neuvrščene države in države v razvoju (vse, s katerimi delamo, so tudi prodajalci nafte) kot tudi na zapadno tržišče.

Treba je reči morda le še to, da se usmeritev, kot sem jo že uvodoma nakazal, že vrši, in sicer je bistvo v tem, da bomo proizvodnjo mesa sicer še nadalje širili, vendar veliko bolj umirjeno, z veliko manjšo stopnjo rasti kot doslej. Glavna razvojna smer pa bo usmerjena na proizvodnjo reprodukcijskega materiala, to je v proizvodnjo valilnih jajc in dan starih piščancev, staršev in proizvodnjo valilnih jajc in dan starih piščancev brojlerjev za prodajo na zunanjem in domačem trgu. Takšna usmeritev je nujna zaradi zmanjšanja težav z nabavo surovin za proizvodnjo krmil in pa zaradi tega, ker je možnost bolj angažirati naše visokokvalificirane kadre, saj zahteva usmeritev na reprodukcijski material predvsem veliko znanja, manj pa materiala, prevozov in fizičnega dela. Finančni efekt pa mora biti veliko večji. Poenostavljeno povedano pomeni to, da se preusmerjamo od uvoznika vzrejnega materiala v velikega izvoznika tega materiala in tudi v oskrbovalca domačega trga z vzrejnim materialom, s tem pa

tudi v prodajo znanja in dosedanjih izkušenj naših strokovnjakov.

Če vam razgrnem naše finančno stanje, je morda na mestu ugotovitev, da znaša naš letni bruto produkt nad 5 milijard din (500 milijard st. din), postavka, ki je zelo visoka. Manj je razveseljiva akumulacija, ki se vrti med 1 — 3 odstotka od bruto produkta in vemo, če je okoli 3 %, je kar dobra, če je 2 % je zadovoljiva, če je le okoli 1 %, pa pravimo, da je bolj slabo. Kakšna je akumulacija letos? Do sedaj bi morali reči, da je zadovoljiva. Menimo, da bi morala akumulacija znašati vsaj 5 odstotkov od bruto produkta, da bi bilo več za razširjeno reprodukcijo. Pri nas je bilo do sedaj samoumevno, da izgube ni. Res je, da izgube še nismo imeli, je nimamo in mislimo, da je ne bomo imeli — vsaj po svoji krivdi sigurno nikdar.

Zaradi takšne situacije smo vsaj v zadnjem desetletju zadovoljivo reševali naše osebne dohodke. Naš sistem nagrajevanja sloni predvsem na izpopolnjevanju fizičnega obsega poslovanja, kar je razumljivo, saj je večja proizvodnja pomenila do sedaj tudi večji dohodek. Trenutno seveda ni povsem tako, saj nam skuša zlesti izguba skozi okna in vrata. Naši mesarji v klavnici živine in v mesnicah to dobro vedo in zato tam tudi kakšne posebne stimulacije ni. Vse TOZD imajo in obračunavajo stimulacijo oziroma OD po pravilnikih o nagrajevanju po delu, ki, kot sem dejal, imajo za osnovno stimulacijo fizični obseg proizvodnje, premalo pa je še nagrajevanja za prihranke pri porabi energije in izplenih. To je imperativ časa in zelo važna naloga za vse nas, da čim prej uredimo in stimuliramo vsak tak prihranek. Sami OD v naši strukturi cene ne predstavljajo kakšne pomembnejše postavke, zato tudi na tem področju ni pričakovati kakšnih prihrankov. Zelo veliko pa pomeni pri nas vsak najmanjši prihranek pri krmilih, izplenih, transportu, energetiki itd. Naši OD se gibljejo nekje v republiškem povprečju gospodarstva, Startna osnova NK delavca pa znaša sedaj 6.000 din, kar

(Nadaljevanje na 4. strani)

Operna pevca Ladko Korošec in Sonja Hočevnar sta z izbranim nastopom popestrila kulturni program

v obsegu 11,6 %, katera bo dosežena v proizvodnji perutninskega mesa v letu 1980, je posledica počasnejše rasti v vzreji brojlerjev pri TOK, kjer izgradnja novih kapacitet počasi napreduje, kljub temu da so še na razpolago odobrena kreditna sredstva.

Proizvodnja perutninskega mesa bi lahko bila torej večja, če bi se povečale zmogljivosti za vzrejo pri kooperantih oz. boljše izkoristile že obstoječe kapacitete.

Imamo pa tudi nekatere zmogljivosti, ki niso izkoriščene, kot je oprema za proizvodnjo konzerv iz objektivnih razlogov bodo tudi slabše izkoriščena prodajna skladišča, maloprodajna mreža, vozila za prevoz mesa, živinska glavica in še nekatera oprema.

LASTNA PROIZVODNJA STARŠEV

Največja nova kvaliteta plana je — prvokrat planiranje lastne proizvodnje staršev. Že v letu 1980 bodo vhlavljeni vsi objekti v Trnovcih III, tako da planiramo proizvodnjo preko 2.700.000 valilnih jajc starih staršev, za izvalitev blizu 1 milijona DSP staršev ženske in moške linije. Od tega bo potrebno le 30 % za lastno vzrejo, ostalo bo za prodajo. Vzreja starih staršev nam bo zmanjšala potrebo po deviznih sredstvih za uvoz staršev, poleg tega pa pričakujemo kvalitetnejše starše, kot bi jih dobili iz uvoza.

Prvotno smo predvidevali, da bo možno vhljavati stare starše v Starošincih od začetka leta 1981 dalje. Vendar se je začetek izgradnje pomaknil od letošnje pomladi na jesen, zlasti zaradi pomanjkanja kreditnih sredstev in zaradi velikih podražitev. V planu predvidevamo, da bo možna vhljitev prve skupine v Starošincih ob koncu avgusta, dotlej pa bomo vhljavali ponovno v Trnovcih in bo zaradi tega proizvodnja nekoliko nižja.

Odločitev za lastno vzrejo starih staršev je bila daljnosežna! Bila je tudi logična posledica našega razvoja, da pri določenem nivoju velike proizvodnje, stopimo korak dalje pri osvajanju nove tehnologije in s tem dosežemo novi dohodek in večjo varnost za obstoječo proizvodnjo!

rešitev preko naših težav pri pripravljanju blaga za izvoz, do nezanesljivega tržišča. Izvažati moramo, druge izbire nimamo. Družba imperativno postavlja pogoj, da si vsaka organizacija z izvozom priskrbi učinkovite device za potrebe uvoza. Za drugo rešitev, da bi kupovali device po mnogo višji ceni, nimamo pogojev zaradi prenizke akumulativnosti.

V letu 1981 planiramo izvoz 6 milijonov DSP in 10.000 ton perutninskega mesa poleg divjačine, katera je naš tradicionalni izvojni artikel, vendar vrednostno v novih pogojih poslovanja ne predstavlja pomembnega izvoza. To je velika planska zadolžitev, katero bomo morali realizirati z velikimi naporji. Pri sedaj znanih pogojih in deviznih pravicah, bi realizirane planske količine izvoza dale več deviz, kot jih potrebujemo za uvoz repromateriala. Suficit nam je potreben za zbiranje deviz za uvoz opreme v Mesni industriji in za novo valilnico.

Planirana proizvodnja za izvoz bo zahtevala kvalitetnejše delo kot za domači trg in prilagajanje zahtevam tujih kupcev. Na tem področju imamo še veliko nedorečenega, tako na vseh nivojih v naših TO, v izvojni službi in izven DO. Ovire so objektivne in subjektivne narave. Zato mislimo, da je plan izvoza postavljen na potrebe, nekoliko manj pa na možnost realizacije v celoti.

PRVO LETO NOVEGA SREDNJE-ROČNEGA OBDOBJA

Srednjeročnega plana še nismo sprejeli, v obravnavi so predlogi temeljev srednjeročnega plana. Osnove za primerjavo že imamo, čeprav te še niso popolnoma definirane. Kot vedno doslej, vidimo velike možnosti razvoja tudi v bodoče, vendar so pogoji (energija, surovine, investicije) danes težji kot kdaj koli prej.

V prvem letu novega srednjeročnega obdobja ni videti večjega zaostajanja za predvidevanji, vendar je zaradi slabih perspektiv novega investiranja v letu 1981 pričakovati odstopanja v letu 1982.

Poglejmo primerjavo najvažnejših proizvodov in storitev:

		Srednjeročni plan v letu 1981	Predlog letnega plana FOP za 1981
Krmila	ton	102.000	101.300
Valilna jajca BRO	000 kom	45.000	44.067
Valilna jajca st.	000 kom	3.000	2.723
DSP — BRO	000 kom	37.000	30.124
DSP-usluž. valitev	000 kom	—	3.200
DSP-staršji	000 kom	1.100	931
Perutninsko meso	ton	29.000	28.500
Mesni izdelki	ton	3.400	3.400
Prevoženi km	000 km	4.500	3.950
Izvoz perut. mesa	ton	6.000	10.000
Izvoz DSP	000 kom	8.000	6.000

PLANIRANJE IZVOZA

Že v letošnjem letu smo smele začeli izvažati DSP in perutninsko meso. Tu nas spremljajo številne težave, od sistemskih

Iz pregleda je razvidno, da je večje negativno odstopanje le pri izvalitvi DSP, pozitivno pa v planiranih količinah izvoza. Nova valilnica je poleg širitve farne staršev naša prioritarna nalozba.

Proslava v spomin dr. Jožeta Potrča

V krajevni skupnosti »Jože Potrč« v Ptujju so na dan obletnice smrti dr. Jožeta Potrča počastili njegov spomin s svečano sejo skupščine in družbenopolitičnih organizacij.

Dr. Jože Potrč, katerega ime nosi ta krajevna skupnost, je bil ptujski rojak, veliki komunist in borec za humano samoupravno socialistično družbo. Od leta 1924 je bil voditelj naprednega delavskega gibanja v ptujskem okraju, od leta 1930 do okupacije nepozaben zdravnik in doborbnik revnih, po vojni pa eden najvišjih funkcionarjev ptujskega okraja in poslanec v republiški in zvezni skupščini.

Svečane seje, ki je bila v dvorani delavskega doma »Franc Kramberger«, v Ptujju, se je udeležilo več vidnih gostov,

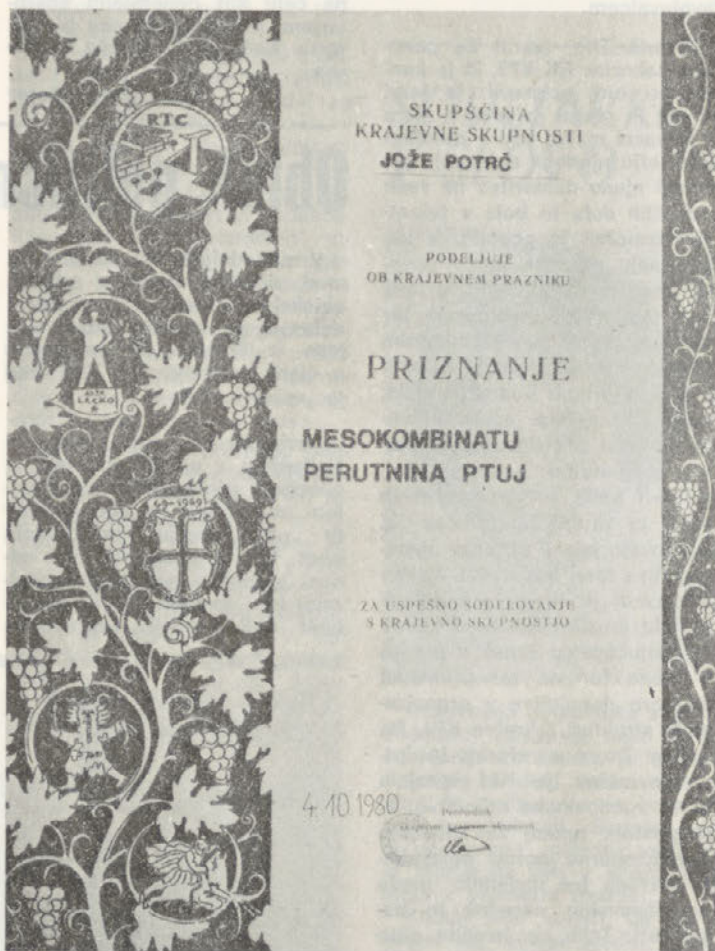
med njimi tovarišica Ema Potrč, vdova dr. Jožeta Potrča in njuna hči Tamara, ki zdaj živita v Ljubljani.

V izbranem in prisrčnem kulturnem programu so po govoru predsednika skupščine nastopili učenci z osnovne šole »Ivana Spolnjaka«, ki so zapeli več pesmi, izvedli nekaj deklamacij, se predstavili z dramsko skupino ter zaigrali nekaj skladb.

Na seji je bilo podeljenih najbolj zaslužnim sodelavcem in organizacijam več priznanj, ki so jih prejeli:

Osnovna organizacija ZKS je prejela plaketo KS, Mesokombinat Perutnina Ptuj pa priznanje. Priznanja so prejeli še Zora llovlar, Mihajlo Mašanovič in Cveto Pantar.

Drago Čater

NA DAMAČEM TRGU PRIČAKUJEMO NADALJNJE POVPRŠEVANJE

Mesna kriza se še nadalje zaostre, zato pričakujemo naslednje leto nadaljnje povpraševanje po perutninskem mesu. Razlika v proizvodni ceni med perutninskim in ostalim mesom postaja vedno večja, pa tudi razlika med ponudbo in povpraševanjem se pogloblja zaradi padanja proizvodnje prašičjega in govejega mesa ter zaradi naraščanja izvoza mesa. Na žalost se večja tudi povpraševanje po surovi-

nah, po reprodukcijskem materialu in po energetskih virih. Preskrba s surovinami, repromaterialom in energijo bo vedno težja. Zato bo velika naloga v racionalizaciji porabe in v štedniji. Niso še znani ekonomski ukrepi zvezne in republiške administracije za leto 1981, pričakovat pa je, da ne bodo blažji kot v letošnjem letu. Zato kljub pričakovani konjunkturi prodaje pričakujemo vrsto težav, katere bomo morali reševati z veliko odgovornostjo, strpnostjo in naporom vseh, da bi realizirali naše obveze. S. Brglez

OB 40-LETNICI PETE KONFERENCE KPJ

V predmestju Zagreba, v Du-bravi je bila v dneh od 19. do 23. 10. 1940 peta državna kon-ferenca KPJ, na kateri se je zbralo 105 delegatov iz vseh krajev Jugoslavije, od katerih jih je bilo 12 iz Slovenije. V ti-stem času je že bilo pod faš-istično okupacijo v Evropi veliko držav. Tudi Jugoslaviji je grozi-la fašistična nevarnost. Zato je CK KPJ sklical najodgovornejše partijske delavce na konferenco, na kateri bi se skupaj dogovori-li za hitre in odločne akcije proti nezadržnim fašističnim zavojevalcem.

Tovariš Tito, takrat že gene-ralni sekretar CK KPJ, ki je kon-ferenco tudi pripravil, je imel uvodni in glavni referat. V njem je prikazal razvoj KPJ v zadnjem desetletju njenega delovanja ter določil njeno usmeritev na vseh področjih dela in boja v takrat-nih razmerah in pogojih. V na-daljevanju referata je še pose-bej izpostavil obrambo države pred fašistično nevarnostjo ter razmerje med revolucionarnim gibanjem in ljudstvom. Govoril je tudi o drugih področjih dela, prikazal nekatere pomanjkljivo-sti, pokazal pravilnost poti par-tije o politični osamosvojitvi, poudaril velik pomen partijskih glasil in drugih materialov, ki omogočajo partiji širjenje njene-ga vpliva med ljudstvom. Veliko pozornosti je v referatu posve-til delu komunistov med mladi-no, vključevanju žensk v partijo in njene forume ter predlagal nekatere dopolnitve v organiza-cijski strukturi takratne KPJ. Na podlagi Titovega referata in dru-gih tovarišev, je KPJ sprejela takrat zgodovinske odločitve, ki so postale temelj za nadaljnjo revolucionarno borbo delavske-ga razreda ter nadaljnjo usodo jugoslovanskih narodov in na-rodnosti. Tako so izročila Pete konference postala izvir naše revolucije. Sklepi, ki so jih spre-jeli delegati na tej konferenci so trajno zapisani v zgodovini jugoslovanskih narodov in na-rodnosti, kakor tudi v mednarod-nem — komunističnem gibanju.

Peta državna konferenca je iz-delala program političnega boja in vključevanje ljudskih množic v antifašistično fronto. Dokazala je tudi, da lahko le komunisti-čna partija, ki ima za seboj del-avski razred, študente, inteli-genco in kmečke množice, vza-me usodo svojega naroda v svo-je roke.

Peta državna konferenca pa je tudi po obsegu priprav, po številu in vsebini referatov eden najpomembnejših dogodkov v dotedanjem delovanju KPJ.

Na tej peti konferenci so iz-vedli tudi volitve v najvišja par-tijska vodstva. Tako so izvolili v CK KPJ 29 članov, od katerih je bilo 7 Slovencev: Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Franc Leskošek, Miha Marinko, Franc Šalamon, Vida Tomšič in Miloš Zidanšek.

Izvolili so tudi 7-članski polit biro CK KPJ s tovarišem Titom na čelu kot generalnim sekre-tarjem, izmed Slovencev pa Ed-varda Kardelja in Franca Lesko-ška.

Drago Čater

PREŽIVNINSKO VARSTVO TUDI ZA KMETE V SR SLOVENIJI

V Uradnem listu SR Sloveni-je, v številki 20, ki je bil izdan 8. avgusta, je predpisan način in postopek za pridobitev pravi-ce kmeta do preživninskega varstva. Glede na to, da je pre-živninsko varstvo kmetov v Slo-veniji pogost pojav, ki je bil do-sled v glavnem urejen ob primo-predaji kmetije starejših kmetov mladim, se je družba odločila, da prav tako omogoči socialno varnost na jesen življenja ti-stim kmetom, ki so pripravljene izročiti zemljišče družbeni pravni osebi. Tudi s tem ukre-pom se kmet izenačuje v pravi-cah z delavcem. Kdorkoli bi imel interes, da kmetijo izroči dru-žbeni pravni osebi (kmetijskji za-druži, kmetijskemu kombinatu, kmetijski zemljiški skupnosti), si naj prebere določbe v nave-denem Uradnem listu, dodatne informacije pa lahko dobi pri Skupnosti starostnega zavarova-nja kmetov.

Osnovne značilnosti predpisa, ki ga je izdal Republiški komite za delo ob soglasju Republiške-

ga komiteja za kmetijstvo, goz-darstvo in prehrano so sledeče:

1. Minimalni obseg zemljišča za predajo družbeni pravni ose-bi v trajno last je 2 ha kmetijs-kih zemljišč ali 3 ha gozda. Če nekdo predaja mešano kmetijo, se vsak ha gozda šteje kot 0,66 ha kmetijskega zemljišča.

2. Starost moškega mora na-čeloma biti 65 let, ženske 60 let. Kolikor ta starost ni dosežena, kmeta (kmetico) — ki zemljišče odda in je nesposoben za delo, napoti zdravnik, ki ga zdravi na območno enoto (komisijo) da le-ta ugotovi nezmožnost za delo.

3. Višina preživnine je odvisna od velikosti kmetije predane družbeni pravni osebi.

4. Dokler kmet zadrži pravico uživanja nameravane oddaje zemljišča, ne more prejemati preživnine.

5. Oddajalec zemljišča mora dovoliti zaznambo pravice uprav-ljanja (stalnega aličasnega) prevzemniku.

Druga podrobnejša navodila v zakonu niso navedena.

Jože Reisman

Obisk političnega delavca iz Španije

V ponedeljek 13. oktobra je med obiskom ptujske občine obiskal tudi našo DO politični delavec in novinar Joan San joan iz Španije. Po razgovoru s člani komiteja OK ZKS Ptuj je prišel k nam.

Seznani smo ga z delom in življenjem z našim razvojem, z obsegom proizvodnje, ter števi-lom zaposlenih in kooperantov in povezanostjo proizvodnih enot. Tudi s samoupravnimi od-nosi in delom političnih organi-zacij smo ga seznanili. Ker pa je gost tudi urednik naprednega

Zadovoljen se je gost iz Španije Joan Sanjoan (srednji z očali) poslovil

časopisa Traballa se je zanimal tudi za obveščanje in informira-nje v združenem delu, zato smo ga seznanili tudi s tem.

Gosta iz Španije je še zani-malo predvsem kakšen je odnos med DO in kooperanti in kakšna je delitev dohodka: koliko in kam izvažamo. Zanimalo ga je tudi kakšen je pogoj za sprejem v ZK. Kakšen je odnos OO ZK do višjih partijskih vodstev in obratno ter, če funkcionarji CZ ZKS prihajajo v bazo — v os-novne organizacije. Zanimalo ga je še kakšno je sodelovanje oz. kje se razhaja delo komunistov

s sindikalnim delom in kakšna je organiziranost mladine.

Ko smo mu razjasnili ta vpra-šanja je bil z razgovorom zelo zadovoljen, dasi ravno nekaterih stvari enostavno ni mogel pov-sem dojeti, saj so samoupravn-i odnosi pri nas mnogo bolj razviti kot si razlagajo v Špa-niji.

Joana Sanioana sta spremlja-la Alojz Gojčič, izvršni sekretar CK ZKS in Meta Demšar, novi-narka slovenske izdaje Komun-ista.

UREDNIK

(Foto L. C.)

Velika vaja civilne zaščite v Perutnini

Ravno leto dni je minilo, odkar smo obširno poročali o akciji »NIČ NAS NE SME PRESENETITI«. Takrat smo tudi s precejšnjim poudarkom govorili, da to ne sme biti samo akcija, marveč osrednja vaja v okviru nenehnih priprav na splošni ljudski odpor in družbeno samozščito.

Naši delavci so vsekakor med tistimi, ki se te pomembne družbene naloge še posebej zavedajo. Po lanski akciji NNNP 79, smo izpolnili vse enote civilne zaščite za katere menimo, da bi nam v slučaju izrednega stanja ali vojne nevarnosti bile potrebne. Skozi razne oblike izobraževanja smo vse pripadnike enot poučili o nalogah in jih tudi praktično izurili za delo. Seveda smo jih tudi primerno opremili.

Akcijsko pripravljenost pa je bilo potrebno preizkusiti, še v praksi. Zato se je koordinacijski štab enot CZ odločil za veliko vajo vseh organiziranih enot v Perutnini. Vaja je bila izvedena v soboto 27. septembra na objektih tovarne krmil, servisnih delavnic in valilnice.

Predpostavka je glasila

Poveljnik koordinacijske štaba enot CZ pri Perutnini je prejel obvestilo občinskega štaba, da je sovražnik prestopil naše meje, zato je pričakovati bombne

napade na pomembnejše objekte v naši občini. Verjetno bo poskušal onesposobiti tudi nekatere perutninske objekte.

Po prejemu tega obvestila je poveljnik koordinacijskega štaba CZ takoj mobiliziral vse tri štabe in prek njih vse enote CZ v naš DO. Enote so že bile v pripravnem stanju, ko so v soboto ob 9 uri »sovražna letala napadla« tovarno krmil in valilnico. Poleg tovarne krmil so »precej porušila« tudi servisne delavnice.

Štab je torej takoj usmeril vse enote v akcijo na prizadete objekte.

Po hitri oceni so člani štaba ugotovili, da bodo posledice rušilnega napada verjetno uspeli odpraviti z lastnimi enotami, le »obsežnih in močnih požarov« ne bodo zadušili z lastno gasilsko-tehnično enoto. Zato so zaprosili za pomoč še gasilska društva Ptuj, Hajdina in Turnišče, ki so se pozivu takoj odzvala.

Medtem je enota za RBK zaščitno že opravila svoje delo in poročala, da »sovražnik ni uporabil RBK bojnih sredstev,« tako so lahko šle vse enote v akcijo.

Vaja je potekala hitro vendar umirjeno, brez nervoze, saj je večina pripadnikov naših enot

sodelovala že na mnogih vajah v različnih sestavah in z različnimi predpostavkami. Vajo so predstavniki občinskega štaba za CZ tudi sproti komentirali za gledalce, katerih pa ni bilo toliko kot bi pričakovali.

Po končani vaji je podal analizo in oceno uspešnosti akcije poveljnik občinskega štaba za CZ Feliks Bagar, ki je že v uvodu poudaril, da so delavci Perutnine že nekajkrat v stvarnih situacijah pokazali svojo akcijsko pripravljenost in usposobljenost za delo v izrednih razmerah. Zato je bila ta zelo uspešna vaja le ponovna potrditev že znanega in dokaz, da naš kolektiv nenehno skrbi za izpopolnjevanje in izobraževanje svojih enot. Seveda pa zavestno namenjamo za opremljenost svojih enot CZ tudi znatna sredstva.

Ob tem pa je potrebno poudariti še to, da je v vaji sodelovalo kar 179 udeležencev, od tega 158 pripadnikov enot iz Perutnine. Če k temu dodamo še to, da je v vse enote CZ v naši DO vključenih 165 delavcev lahko zaključimo, da se je udeležilo 96 % obveznikov in to v lepi sončni dela prosti soboti, potem lahko rečemo, da so naši delavci, kot že tolikokrat poprej, izpričali svojo visoko moralno in

politično zavest ter akcijsko pripravljenost v vsakem trenutku v kakršnikoli razmerah braniti in očitati pridobitve naše samoupravne socialistične družbe.

L. C.

SODELAVKI V SLOVO

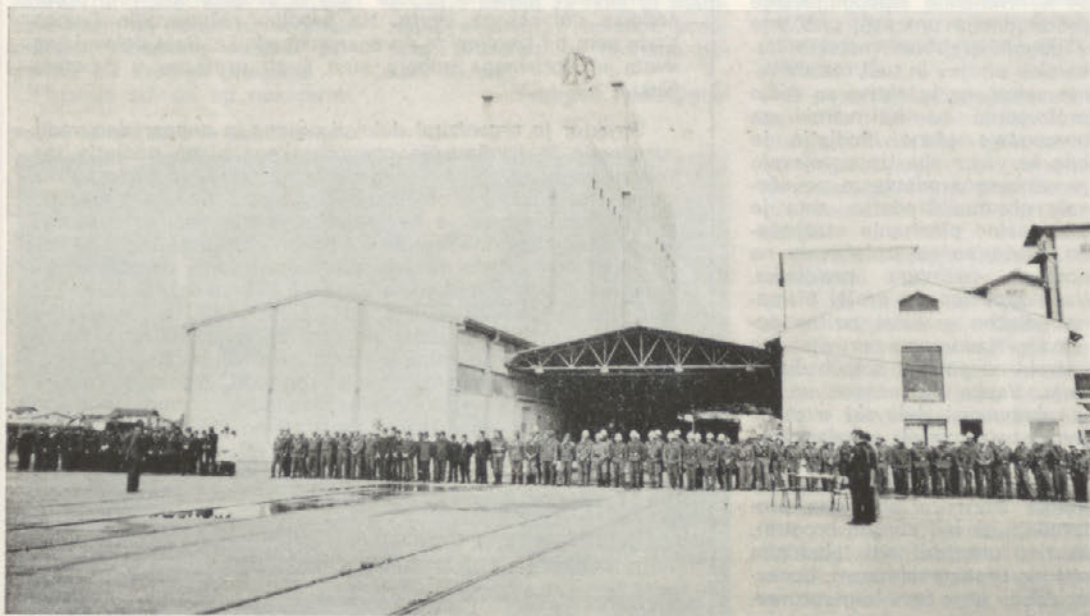
Deževnega ponedeljka smo se sodelavci vpraševali kako to, da še Marije ni, ko pa je vendar prihajala na delo vedno med prvimi. V strahu smo se brez besed spogledovali. Slutnje nam je neizprosno potrdila vest, da je Marija na poti v službo podlegla v prometni nesreči.

Komaj smo verjeli, da se je moglo kaj takega zgoditi, ko pa je v soboto še bila med nami. Bila je dobra delavka, prijazna in tovariška do slehernega izmed nas. Vseh 10 let je delila z nami dobro in slabo. Težko se bomo sprijaznili, da je ni več med nami, ko pa je bila pri 39 letih v največjem delovnem zanosu v službi in doma.

Zelo jo pogrešamo. Mislimo pa si lahko, kako zelo jo šele pogrešajo trije mladoletni otroci in mož.

Od Marije Požgan smo se poslovili na hajdinskem pokopališču 15. 10. 1980, spominjali pa se je bomo še dolgo.

Sodelavke in sodelavci iz valilnice

RAZVOJ SAMOUPRAVE V PTUJSKI TISKARNI

Obdobje obnove po veliki vojni ni moglo dati ljudem vseh tistih pravic, za katere so se borili pred vojno in med njo. Vloga delavskega razreda je tako bila tudi po letu 1945 omejena, saj je takrat vladala partija v imenu ljudstva. Z leti, ko so se začele razmere izboljševati, pa je partija postajala vedno bolj pobudnik samoupravnih tokov znotraj delavskega razreda.

Oblike samoupravljanja zasledimo že v vojni, poglobljeno pa so nastali v obdobju ostrega boja KPJ proti stalinizmu in se niso spremenili do konca šestdesetih let, do sprejetja nove ustave in Zakona o združenem delu, s katerima so zaživelj novi odnosi med ljudmi in njihovim delom.

KOLEKTIV PODJETJA „PTUJSKA TISKARNA“ VAS VLIJUDNO

VABI NA

I. VOLITVE ORGANOV DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

KATHERE SE BODO VRŠILE V SOBOTO, DNE 21. APRILA 1956
OB 16. URI V ZADNJI SOVI GOSTILNE „PRI POŠTI“ V PTUJU

Podjetje Ptujška tiskarna je bilo ustanovljeno 1. julija 1954 na podlagi sklepa OLO Ptuj in je bilo registrirano v Mariboru. V izgradnji je bilo do 1. 11. 1955, ko je prešlo v poskusno proizvodnjo, ki je trajala do 30. 4. 1956. Delitev dohodka in dobička je bila izvršena v smislu Odloka o poskusni proizvodnji, ki jo je izdal Občinski ljudski odbor. Ker še ni bilo organov delavskega samoupravljanja, je bilanco potrjeval OLO. Zaradi pomanjkanja strokovnega kadra so bile dostikrat težave, ki jih je podjetje reševalo tako, da je delavce iskalo po drugih podjetjih v Sloveniji.

V letu 1956 je bilanco že sprejemal delavski svet; sprejemal pa jo je na predlog upravnega odbora, ki je bil ustanovljen v tem letu. V oktobru tega leta je podjetje sprejelo tarifni pravilnik. Pravilnika o premijah in normah podjetje ni imelo in je zaračunavalo delo samo po porabljenem času. V tem letu je bilo zaposlenih 29 delavcev in 2 vajenca. Vsi so bili člani delavskega sveta. Upravni odbor je na svojih sestankih razpravljal predvsem o prehodu od poskusne proizvodnje k rednemu obratovanju, o vprašanih anuitet za investicijske kredite, o uvajanju druge izmene, o zaposlitvi kvalificiranih kadrov, o razmeščanju ljudi po oddelkih, o zaščitnih sredstvih itd. Preiskrba z materialom je bila v tem letu problematična. Podjetje je dobilo kontigent 15 ton papirja in kartona za celo leto (za primerjavo: leta 1979 smo porabili 182 ton papirja, 78 ton kartona in 16 ton lepenke). Poslovanje je bilo v tem letu zadovoljivo in temu primeren tudi finančni uspeh.

Izdelava idejnih načrtov za preureditev stavbe za poslovne prostore je bila opravljena v letu 1957. Ker je podjetje tega leta zaposlovalo že več kot 30 delavcev, je tudi prvič volilo svoj delavski svet in upravni odbor. Delavski svet je imel 15 članov, iz svoje srede pa je izvolil 5 članov upravnega odbora. Voljeni upravni odbor je obravnaval problematiko podjetja, določanje plačil in dobička strokovnjakom itd. Delavski svet je obravnaval predvsem organizacijska vprašanja, najmanjše vajencev, vprašanje nadur, najmanjše kreditov, sprejem pravilnikov, obravnaval pa je tudi obračune, sklepal o knjiženju inventurnih razlik itd.

Podjetje je na podlagi izkušenj in realizacije iz leta 1956 sprejelo svoj prvi plan za leto 1957 in ga tudi presešlo za 54 %. Nenehno izpopolnjevanje proizvodnega procesa, puščanje v pogon dveh avtomatskih tiskarskih strojev in tudi razumevanje celotnega kolektiva za večjo proizvodnjo so bili vzroki za preseganje plana. Podjetje je bilo še v razvoju. Izpopolnjevalo je osnovna sredstva in povečevalo obratna sredstva, zato je bilo realno planiranje otežkočeno. Plače so se izplačevale na podlagi tarifnega pravilnika. Vsak zaposleni je prejel pismeno odločbo o višini tarifne postavke. Nadure so opravljali po potrebi na podlagi določb direktorja. Vsake tri mesece pa jih je obravnaval delavski svet. V tem letu so začeli odhajati kvalificirani delavci, ker jim podjetje ni moglo nuditi stanovanj. Velika ovira za normalno proizvodnjo so bili obratni prostori, ki niso ustrezali niti tehničnim niti higienskimi zahtevam. Upravni odbor je v tem letu razpravljal o pravih podjetja, o uku

vajencev, o tarifnih postavkah, o strokovnem kadru, o nakupu stanovanj, o odobravanju potnih stroškov, o nastavitvi oddelkovodij, imenoval inventurne komisije itd.

Leta 1959 je družbeni plan občine Ptuj določal, da mora biti kot osnova plana 75 ton tiskovin in poprečno zaposlenih 48 delavcev.

Podjetje je v letu 1960 že imelo pravila in pravilnike o poslovanju, tarifni pravilnik, pravilnik o premijah in normah, pravilnik o poslovnih tajnostih in pravilnik o higiensko tehničnih varnostnih ukrepih pri delu.

V letu 1962 se je Ptujski tiskarni priključil Ptujski tiskarni in nastalo je Časopisno podjetje Ptujski tisk in že naslednje leto se je izločila obratna enota Tiskarni, podjetje pa je dobilo staro ime Ptujška tiskarna Ptuj, ki se je ohranilo do danes. Delavski svet je tega leta obravnaval že 46 rednih in več tekočih zadev, upravni odbor pa 11 rednih in več tekočih zadev.

Delavski svet je ob proslavi 10-letnice obstoja podjetja leta 1964 podaril darila sodelavcem, odobril dotacije za koriščenje letnih dopustov, obdaril otroke ob novem letu, odobril pomoč sindikalni podružnici itd.

Solski center tiska in papirja v Ljubljani je leta 1965. leta razpisal vpis v 1. letnik tehniške šole in nekaj let kasneje je tudi prvi sodelavec Ptujške tiskarne uspešno končal šolanje. Zaradi pomanjkanja dela in materiala so v tem letu prekinili delovna razmerja z nekaterimi delavci. Zaradi stalnega širjenja stavnice pa so določili tudi njenega oddelkovodja, razpravljali so tudi

o osebnih dohodkih v zvezi z ukrepi gospodarske reforme itd.

Na 42-urni delavnik je kolektiv tiskarne prešel leta 1966 in istega leta so imeli prvo konferenco samoupravljalcev delovne skupnosti.

Solidarnost z arabskim ljudstvom v junjski vojni leta 1967 je kolektiv izkazal s tem, da je delavski svet odobril denarno pomoč iz sklada skupne porabe.

Leto 1974 pomeni v razvoju samoupravljanja novo višjo stopnjo razvoja. Izvolili smo prvo delegacijo za konferenco delegacij, katere je skupaj s pošto, banko in SDK Ptuj imela eno delegatsko mesto v zboru združenega dela.

Po združitvi s Perutnino imamo tudi skupno delegacijo s tremi delegatskimi mesti.

Helmut Firbas, predsednik prvega delavskega sveta v Ptujski tiskarni

TAKO SE PRVIH VOLITEV SPOMINJA HELMUT FIRBAS

»Kolektiv tiskarne je leta 1956 iz svoje srede volil predsednika delavskega sveta. Na predlog računovodje Franca Vode sem bil izvoljen za prvega predsednika. Seje delavskega sveta in upravnega odbora smo imeli pretežno v prostem času.

Direktor je organiziral delovni proces in neposredno vodil poslovanje in izvrševanje gospodarskega plana podjetja ter sklepal pogodbe. Žal si je »naprtil« se eno delo in to kalkulacije, zaradi katerih se ni mogel povsem posvetiti razvoju. Tedanji računovodja je že takrat predlagal, da se ustanovi samostojen komercialno-nabavni sektor, katerega vodja bi naj bil jaz in bi naj delal na področju sprejemanja naročil in nabave materiala. V tedanjem času ni bilo to lahko delo, ker smo bili majhen kolektiv z zastarelimi stroji, a kljub temu konkurenčni marsikateremu večjemu podjetju, saj mi je uspelo dobiti naročila ne samo v raznih tovarnah, ampak tudi večje naklade od raznih založniških podjetij. Da smo dosegli večjo proizvodnjo smo uvedli skupinsko normo, delo po učinku in moram še danes priznati, da so si predvsem delavke, ki so opravljale to delo zavedale, da je samoupravljanje, saj so bile pridne kot mravlje in smo dobili tudi temu primeren skoraj vsakomesečni presežek plače.

Tiskarni iskreno čestitam ob 25-letnici obstoja in srebrnemu jubileju ter vas tovariško pozdravljam!«

Ptujčani v Arandelovcu

Delegacija iz Ptuja je položila venec na grob narodnega heroja Dušana Petroviča — Saneta (Foto L. C.)

O tradicionalnih srečanjih raznih delegacij iz pobratenih mest Ptuja in Arandelovca smo že pisali tudi v Ptujem perutinarju. Tokrat vas seznanjamo z obiskom delegacije OS ZSS Ptuj, ki je 3. in 4. oktobra obiskala sindikalne delavce v bratskem Arandelovcu. Potovanje pa smo izkoristili še za ogled kulturno zgodovinskih spomenikov in obeležij iz NOB.

Najprej smo se ustavili v Beogradu, kjer smo se v Hiši cvetja

poklonili spominu velikega borca za delavske pravice tovariša Tita. Pot nas je nato vodila do spomenika neznanemu junaku na Avali in kostnice na Oplencu. Proti večeru v petek pa smo prispeli v Arandelovac, kjer nas je v hotelu Izvor sprejela predsednica Občinskega sveta Zveze sindikatov občine Arandelovac z drugimi sindikalnimi in družbenopolitičnimi delavci te bratske občine.

In kako je danes?

Danes vidimo, da je samoupravljanje naredilo velik razvoj, tako v razvoju odnosov med ljudmi, kot v odnosu do dela. Tudi velika možnost vpliva na poslovanje in delitev dohodka in deleža delavca v ustvarjenem dohodku je rezultat razvoja ideje samoupravljanja.

V našem kolektivu pride na vsakega delavca po ena funkcija v samoupravnih organih, tako da skoraj ne mine obdobje, da ne bi bil kateri član kolektiva v kakšnem samoupravnem organu. Imamo tudi vpliv na dogajanje izven TOZD, to je v občini, saj skoraj ne mine seja občinske skupščine, na kateri ne bi imeli delegatj Perutnine kakšne pripombe ali svojega predloga.

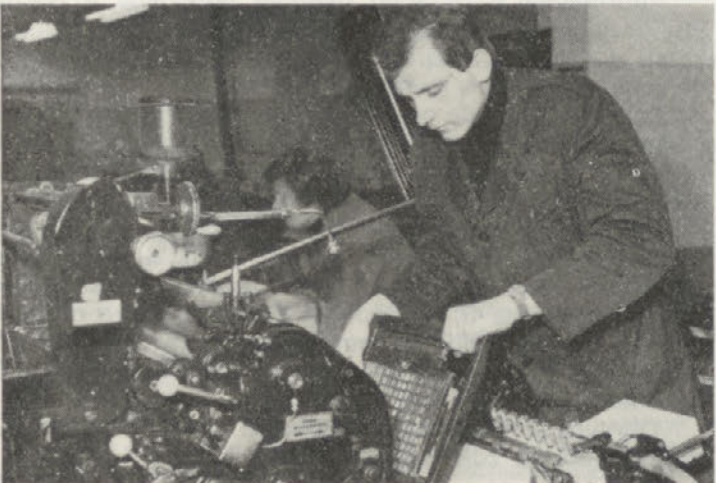
Pojavlja se, da se nekaterim

nabere več funkcij hkrati, kar ni dobro, posebno še sedaj, ko vse bolj prihaja v ospredje kolektivno vodenje in odgovornost, saj nam samoupravljanje ne pomeni, da lahko delamo kar hočemo, ampak da delamo kot smo se dogovorili in kot je prav. Z idejami samoupravljanja bo vedno vezano ime tovarišev Tita in Kardelja, katera sta znala moč in želje množic strniti v svoja dela in z njimi navdihovati delovne ljudi v domovini in po ostalem svetu.

Če primerjam naš kolektiv s podobnimi in večjimi, sem mnenja, da je samoupravljanje pri nas razvito in nam precej nudi. Z večjo skrbjo za ljudi in materialno osnovo, z boljšim vodenjem in delom pa moramo doseči še več.

Pripravil Ivan Ciglar

Bogdan Muzek, tiskar in samoupravljalec

V pozdravnem nagovoru je predsednica sindikata povdala, da so posebno zadovoljni ker je delegacija Ptuja prispela prav 3. oktobra, ker je ta dan povezan s tovarišem Titom. Tito je parkrat obiskal Arandelovac, poslednjič pa je to mesto obiskal 3. oktobra 1978 in je ob tej priliki tudi kot prvi gost, odprl ta lepi turistični objekt.

Po pozdravnem govoru smo se spoznali med seboj in v prostem razgovoru izmenjali mnogo mnenj in izkušenj z gostitelji. Uvodni del srečanja je bila skupna seja obeh predsedstev OS ZS, ki je bila v soboto 4. oktobra zjutraj. Gotiteljica Ružica DESIVOJEVIĆ nas je seznanila z organiziranostjo, ter z življenjem in delom v njihovi občini.

šo usmerjevalno delo sindikatov, o stabilizacijskih prizadevanjih in drugo.

Ugotovili smo, da je problematika v obeh občinah dokaj podobna, da pa bi bilo marsikaj možno izboljšati tudi s tesnejšim sodelovanjem obeh občin. Ugotavljajo, da nekatere delovne organizacije že medsebojno sodelujejo, želijo pa, da bi se pobratili vsi kolektivi teh dveh občin. Pri tem pa so pokazali še posebno izrazito željo za tesnejše sodelovanje z našo delovno organizacijo. Sodelovanje naj ne bi bilo več le v okviru izmenjav delegacij, marveč bi naj sodelovali tudi akcijsko, poslovno. V ta namen, so se dogovorili, da bodo organizirali koordinacijski odbor sindikatov obeh občin.

Predsednica OS ZS Arandelovac je gostom izrazila dobrodošlico (Foto: L. C.)

Naj povzamem nekaj podatkov. Občina Arandelovac šteje 45.000 občanov, v samem mestu pa jih živi nekaj čez 20.000. Po osvoboditvi beleži občina hiter razvoj. Posebno močno se je razvila nekovinska industrija. Izpostavila je najpomembnejše DO in posebej naglasila Venčački rudnik belega marmorja, ki jih spet in spet spominja na tov. Tita, saj je prav iz tega marmorja izdelan njegov grob v Hiši cvetja.

S posebnim poudarkom pa je govorila o delu sindikata. V občini je preko 13.000 delavcev, ki so organizirani v 84 osnovnih organizacijah sindikata, katerih delo koordinira OS ZS s predsedstvom.

V osmih večjih DO se OOS združujejo v akcijske konference. Tudi sindikalne skupine so začeli organizirati, ugotavljajo pa, da te še niso zaživele tako kot pričakujejo. Zato so začeli organizirati sestanke predsedstva v teh sindikalnih organizacijah in jim na ta način usmerjevalno pomagalo k aktivnejšemu delu.

Po tem uvodu je tudi našo občino predstavil predsednik OS ZS Ptuj Janko MLAKAR, nakar se je razvila živahna razprava, o uspehih in težavah; o prizadevanjih za aktivnejšo in uspešnej-

Predlog je bil na obeh straneh soglasno sprejet. Odbor mora biti formiran do 15. novembra letos, do konca leta pa mora odbor pripraviti akcijski program.

Ob koncu seje nas je predsednik Zveze združenj borcev NOB Arandelovac Branko LUKOVIĆ spomnil na tesno sodelovanje in pomoč v času, ko je okupator hotel iztrebiti slovenski narod. Prihodnje leto mineva 40 let od tistih težkih dni, zato moramo storiti vse za tesnejše sodelovanju je povdaryl.

Po seji je ptujška delegacija položila venec na grob narodnega heroja Dušana Petroviča — Saneta in se tako simbolično poklonila vsem žrtvam za našo svobodo.

Sledil je ogled proizvodnje in razgovori z delavci v Venčačkem rudniku belega marmorja, ki so ga v zadnjem času poimenovali po Dušanu Petroviču—Šani, v Bučkovički Banji, kjer polnijo znano mineralno vodo Knjaz Miloš in v Konfekciji Rudnik. Ta TOZD je še posebno zanimiva. Tako kot pri nas namreč tudi v bratskem Arandelovcu, gradijo s pomočjo samoprispevkov občanov. S sredstvi zbranimi s samoprispevkom so zgradili novo moderno bolnico, šole, zdravstvene domove in otroški vrtec. Toda s

(Nadaljevanje na 10. strani)

Novinarji bratskih občin v gosteh

Sredi septembra je bila v naši delovni organizaciji redna seja odbora za dokumentacijo in obveščanje prijateljskih hrvaških in slovenskih občin: Čakovec, Kopravnica, Krapina, Maribor, Ormož, Pregrada, Ptuj, Slovenska Bistrica in Varaždin.

To pomembno srečanje je bilo organizirano v okviru naših pomembnih jubilejev, saj so novinarji bratskih občin boljše spoznali našo delovno organizacijo, naša prizadevanja za boljše gospodarjenje in s tem za stabilizacijo. Seznanili smo jih tudi s hitrim razvojem, ki je plod dobre dela, temeljitih planov in dosledno izvajanje teh, kakor tudi razvitih samoupravnih odnosov, ki so plod aktivnosti DPO in samoupravnih organov.

Novinarji navedenih občin so za tem postavljali mnoga vprašanja, saj jih je tematika zelo zanimala. Ugotovili so tudi, da bi bilo potrebno o takšnih delovnih organizacijah kot je naša več poročati in jih dajati za vzgled tistim, ki slabo gospodar-

jo, zato pa nenehno pričakujejo podporo družbene skupnosti.

Temu razgovoru je sledila redna seja novinarjev članov koordinacijskega odbora za dokumentacijo in obveščanje prijateljskih občin.

Po seji so udeleženci izrazili željo, da bi si ogledali delovni proces v kateri izmed naših TOZD. Povabili smo jih na ogled tovarne krmil in valilnice, kjer so ugotovili, da so bile naše navedbe v predstavitvi delovne organizacije popolnoma resnične. Ugotovili so, da je težko najti delovno organizacijo, kjer je delo in proizvodnja tako dosledno načrtovano in tudi realizirano.

Naj povem še to, da so po tej seji novinarji navedenih občin poročali in propagirali Perutnino, v svojih lokalnih sredstvih obveščanja. Določen prostor pa so naši delovni organizaciji namenili še v reviji, ki jo vsako leto izdajajo v nakladi 20.000 izvodov, katerih del dobi vsaka sodelujoča občina.

UREDNIK

Novinarji prijateljskih občin so si z zanimanjem ogledali opremljenost in delo v valilnici
Foto: L. C.)

(Nadaljevanje na 9. strani)

samoprispevkom so zgradili tudi tovarno perila in konfekcije, da so lahko zaposlili veliko število žensk, ki drugod niso imele možnosti za zaposlitev. Trenutno dela v tej tovarni 400 delavk.

Mnogo bi še nam prijazni gostitelji želeli pokazati in povedati, vendar je že čas priganjal. Poslovali smo se z obljubo, da se bomo še radi vračali v goste k prijaznim in gostoljubnim Arandelovčanom, seveda pa smo jih povabili tudi v goste v Ptuj. Povabilo so z veseljem sprejeli, povratni obisk pa bo najbrž pomladi prihodnje leto.

Ob koncu naj povem še to, da

so ptujsko delegacijo sestavljali člani predsedstva OS ZS Ptuj in predsedniki odborov in komisij pri OS. Med delegati smo bili tudi štirje delavci Perutnine in sicer: Ciril Varga kot predsednik občinskega odbora sindikalnih delavcev za kmetijstvo in živilsko industrijo; Erika Mihelač, članica predsedstva in predsednica sveta za delitev dohodka in osebnih dohodkov; Živorad Marinkovič, predsednik komisije za šport in rekreacijo; sam pa sem sodeloval kot namestnik predsednika komisije za obveščanje in politično propagando pri OS ZS Ptuj.

L. C.

Vaš delegat poročča

Delegati zbora združenega dela Skupščine občine Ptuj smo na seji, ki je bila 17. oktobra 1980 obravnavali 19 točk, ki so bile na dnevnem redu.

Delegatka Kmetiskega kombinata je predlagala, da se spremeni dnevni red in sicer da se naj Predlog odloka o višini in načinu plačevanja prispevka sistema obrambe pred točo prestavi na eno od naslednjih sej. Podala je predlog za spremembo zakona o obrambi pred točo. Predsednik izvršnega sveta je pripomnil, da pobuda o spremembi zakona, ki so jo delegati podali na eni od prejšnjih sej še ni mogla uspeti, ker je za to potrebno več časa; gospodarsko stanje pa še kaže, da se bodo denarna sredstva težko zbrala tudi na republiški ravni.

Razprave o Informaciji o tekočih gospodarskih gibanjih žal ni bilo, iz materialov pa je razvidno, da bo rast realnega družbenega proizvoda do konca leta 1980 nižja od rasti, predvidene z resolucijo. V zadnjih mesecih se obseg industrijske proizvodnje zmanjšuje in tudi v drugem polletju ni pričakovati bistvenih pozitivnih premikov. Izvoz je v prvem polletju porastel samo za 11,7 % uvoz pa kar za 16,4 % kar močno odstopa od resolucije. Povprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega v občini Ptuj v polletju je znašal 7396 din, kar je za 14,6 % več kot v enakem obdobju lani, cene pa so se povečale pri proizvajalcih za 18,1 % na drobno pa za 27,1 % glede na enako obdobje lani.

Predsednik začasnega organa družbenega varstva v TOZD Služba splošne medicine Ptuj Milan JAGER je v Poročilu o uresničevanju začasnih ukrepov navedel, da se stanje izboljšuje, da je politično delo zaživelo in da začasni organ izvaja program uresničitve družbenega varstva.

Obravnavali smo tudi Družbeni dogovor o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva v občini Ptuj, s katerim podpisniki sprejemajo posebne naloge, da bi zagotovili hitrejši in usklajeni razvoj drobnega gospodarstva. Med mnogimi podpisniki je predlagana tudi Perutnina.

Krajša razprava je bila tudi ob Predlogu družbenega dogovora o organizirani proizvodnji in preskrbi prebivalstva Maribora in gravitacijskega območja s kmetijsko živilskimi proizvodi. Predstavnica IS je pojasnila, da je bil ta družbeni dogovor sestavljen že leta 1977 in ni bil sprejet, tako da je Ptujška občina edina v regiji, katera še ga ni sprejela. Dejala je, da ne bo zahteval novih finančnih sredstev. Delegati so bili nezadovoljni s stanjem, da smo občina z veliko mesa, v trgovinah pa ga imamo zaradi neurejenih cen najmanj.

Informacija o izplačilu osebnih dohodkov v občini Ptuj je naletela na odmev predvsem pri delegatih iz šol, kateri so navajali razne vzroke, zaradi katerih je prišlo do prekoračitev.

Zakaj je prišlo do prekoračitve pri devetih kršiteljih v občini je pojasnil predstavnik izvršnega sveta in dejal, da je bila informacija mišljena kot preventivni ukrep, da ne bi bilo ob koncu leta preveliko kršenje resolucije. Resolucija o izvajanju planov v letu 1980 namreč določa, da smejo v OZD naraščati osebni dohodki na delavca največ po povprečni stopnji rasti v gospodarstvu občine v masi največ za 16 % glede na doseženo mero osebnih dohodkov v letu 1979. Pri tem je lahko masa v prvem polletju letos znašala polovico lanskoletne mase osebnih dohodkov, povečane za 10 %.

Obravnavali smo še več tekočih zadev, ki so v pristojnosti zbora združenega dela.

Ivan CIGLAR

INOVACIJE — INOVATORJI

Ni še dolgo tega, ko smo na veliko razpravljali o inovacijah, o tem kako moramo tej, vsekakor pomembni aktivnosti posvetiti v bodoče vsjo pozornost. Tudi komisijo za inovacije smo imenovali pri konferenci OO sindikata v mesecu marcu lani. Ta je dobila nalogo, da takoj začne s pripravo pravilnika o kriterijih inovatorstva in o nagrajevanju inovatorjev.

Kmalu zatem pa smo začeli razpravljati o ukrepih za stabilizacijo našega gospodarstva. Res je, da smo se v naši delovni organizaciji vedno dokaj stabilizacijsko obnašali in varčno gospodarili. V času poostrenih gospodarskih ukrepov smo postali še doslednejši, vendar pa to ne opravičuje dejstva, da smo »pozabili« na prispevek, ki ga k stabilizaciji in gospodarjenju lahko dajo inovatorji s številnejšimi izboljšavami.

Ali pri nas res nimamo inovatorjev?

Imamo jih, čeravno ne veliko, vendar jih ne vidimo (ali nočemo videti). Tisti, ki bi morali za razvoj inventivne dejavnosti storiti največ (tu mislim predvsem na vodstva sindikata) menijo, da ni inovatorstvo, če delavec naredi izboljšavo na neki pripravi, s katero je po opisu del in nalog dolžan delati.

Kaj je torej inovatorstvo? Izumi in iznajdbe? S temi se ukvarjajo izumitelji. Inovator, kot ga pojmujemo v času iskanja načinov za boljši uspeh dela, je tisti, ki obstoječi način dela dopolni — izboljša, najsi bo to tehnično, tehnološko ali organizacijsko. To je nesporno. Komisijo za inventivno dejavnost pa imamo zato, da ugotovi koristnost predloga o izboljšanju in kolikšen delež pripada inovatorju glede na njegovo možnost in dolžnost iskanja izboljšav na njegovem delovnem mestu, med rednim delovnim časom. Mimo tega ne bi smeli. Z ozirom na to, da je tudi v naši DO izvedenih nekaj izboljšav, kljub visoki tehnološki opremljenosti, objavljamo razgovor z delavcem, ki je po znanih podatkih »pogruntal« največ izboljšav, to je Franc KAMENŠEK, vodja skupine za strojno vzdrževanje na Mesni industriji.

Najprej bi v nekaj besedah bralce seznanili s svojim delom.

Delam v vzdrževalni službi TOZD Mesna industrija kot vodja skupine za strojno vzdrževanje. V tej skupini nas trenutno dela 14, ki zaradi specifičnosti proizvodnje delamo v treh izmenah. Prvotno je bilo zamišljeno, da bi naj to delo opravljal v celoti Transservis, ker pa do danes še ni enotnega recepta za organizacijo vzdrževanja, ki bi veljal za večje število TOZD in njihovih sestavnih enot glede na njihovo specifičnost proizvodnje, potrebe in lokacije, se je naše vzdrževanje razvijalo vzporedno z večanjem proizvodnje naše TOZD. Ob tem pa nastajajo težave okrog delovnih in skladišnih prostorov za našo dejavnost, nabave rezervnih delov in materiala, opravljanje zunanjih uslug in prevozov ter vodenja evidenc in statistike, ki pa je nujno potrebna za planiranje naše dejavnosti. Upam, da bomo lahko brez težav s skupnimi interesi DO in TOZD Transservisa tudi to v doglednem času rešili.

Ker je obdelava piščancev in proizvodnja mesnih izdelkov glede na tekoči trak in povezanost posameznih delovnih operacij odvisna od hkratnega dela skoraj vseh strojev je čas našega dela zelo omejen in opravljamo večja popravila, remonte in preventivno vzdrževanje takrat, ko drugi doma spijo ali pa ob dela prostih dneh. Med proizvodnjo se opravljajo le najnujnejša popravila, katerih se vnaprej ne da predvideti in dela, ki ne motijo delovnega procesa. V tem času pripravljamo tudi rezervne dele in opravljamo popravila na rezervnih sklopkih. Da bi zmanjšali odvisnost proizvodnje in vzdrževanja od uvoza, ki je drag in časovno določen se dostikrat poslužujemo izdelave rezervnih delov kar doma.

Kot eno glavnih meril našega dela, je letno število ur zastojev zaradi okvar. Teh zastojev pa je kljub večanju proizvodnje in dvoizmenskemu delu iz leta v leto manj.

Kaj vas je spodbudilo k razmišljanju o tehničnih izboljšavah?

K razmišljanju o raznih spremembah, dodatkih in nadomestilih so me vedno vodile potrebe in problemi, ki so nastajali v proizvodnji. Poskušal sem problematično delo razčleniti in delovne operacije analizirati v logičnem tehnološkem dopustnem zaporedju ter pri tem vnesti svoj prispevek, upoštevajoč pri tem kako odpraviti nepotrebne gibe in obdržati najbolj naravno lego človekovega telesa pri delu. To je potrebno še posebej upoštevati pri delu na tekočih trakovih, ki je zelo utrudljivo ker delavcu določa ritem, pri tem pa mu obremenjuje le posamezne dele telesa zato ga enostransko razvija ter ga odteguje samega od sebe — od njegovega bistva. Obenem pa je potrebno videti skupni cilj, da s čim manjšimi stroški in vloženo energijo dobimo čim več prodajnega mesa iz našega piščanca.

Že v prejšnji DO TVI Majšperk smo na izdelavi volnice za strojno in ročno pletenje realizirali nekaj skromnih predlogov. V Mesni industriji smo predvsem v obdobju stabilizacijskih ukrepov skupaj z nekaterimi tovariši napravili spremembe na linijah mokrega in suhega hlajenja in pakiranja piščancev. S tem smo zmanjšali število potrebnih delavcev, nekoliko olajšali delo, dosegli primerno obliko embalaže, ki je potrebna za nov tunel. V pakirnici smo zagotovili kontinuirano delo ter skrajšali čas nahajanja piščancev v

pakirnici med hlajenjem in skladiščenjem. Bilo je še nekaj drugih dopolnitev.

In kako je z vašo najpomembnejšo inovacijo, ki ste jo izvedli na napravi za čiščenje želodčkov?

Ob prehodu na novo opremo za čiščenje želodčkov nam je naprava precejšnjo količino želodčkov izločila med odpadke v kafilerijo in s tem se nam je nekoliko zmanjšal izplen. Vzroki so bili predvsem v neenakomernih velikostih piščančjih želodčkov (stroj je bil namreč prirejen za manjše piščance, kakšne zahteva tržišče Zahodne Evrope), v neprevidnem ločevanju želodčkov in veliki količini masti.

Inovator Franc Kamenšek

Vodstvo TOZD Mesne industrije me je zadalžilo, da poskušam rešiti ta problem. Po daljšem razmišljanju na delu in doma o različnih možnih variantah sem se odločil za enostavnejšo in najcenejšo. Iz materiala, ki smo ga imeli že na zalogi smo izdelali posebne paličaste mreže — ki smo jih pritrtili na kritičnem mestu ter izrezali del ohišja skozi katerega vodi ta mreža do zaboja, kjer se izločeni nepopolno obdelani želodčki zbirajo. Od tu jih je potrebno od časa do časa ročno prenesti v razmaščevalc nato pa jih avtomatično po vijačnem transporterju vodimo skupaj z ostalimi do transportne mize, kjer se še dodatno obdelajo.

Kolikšen pa je prihranek oziroma koristnost te izboljšave?

Po nekajtedenskem spremljanju in tehtanju smo ugotovili, da se nam je s tem dodatkom posrečilo letno prihraniti želodčkov v vrednosti približno 280 — 300 st. milijonov odvisno od števila zaklanih piščancev v enem letu.

Ste s to izboljšavo osebno kaj pridobili?

Inventivna dejavnost prinaša inovatorju za njegovo delo samopotrđitev in mu veča nivo inspi-

racije. Za njegovo nadaljnjo motivacijo pa ni dovolj samo to, ampak bi ga bilo potrebno tudi stimulatивно nagrajevati. V nekaterih DO pri nas imajo to že kar dobro urejeno. Mislim, da nam ne bi smelo biti vseeno, posebej še sedaj, ko hočemo stabilizirati naše gospodarstvo, kje se nam skrivajo rezerve tudi v takšni obliki. Dogaja pa se celo, da predlogi odhajajo drugam. Če se omejim na Perutnino, mislim, da skoraj ni TOZD v kateri bi se vsaj nekaj ne dalo izboljšati, če bi se izdelali primerni kriteriji nagrajevanja, ki bi vspodbujali ljudi k razmišljanju o posameznih problemih.

Zakaj pa sami kaj ne podvzmete, da bi se stvari premaknile z mrtve točke?

Dostikrat človeku jemlje pogum že pomislek na sam postopek od predloga do njegove realizacije posebno, če bere in posluša probleme njihovih somišljenikov, v drugih DO. Mislim, da ta prizadevanja pri nas nasploh niso primerno stimulirana, pa tudi v naši delovni organizaciji ni nič boljše kot drugod.

Kaj pa vaša razmišljanja v prihodnje?

1. V prihodnje moram najprej najti toliko prostega časa, da čimprej dokončam 1. stopnjo, ker je pač še zmiraj izobrazba pogoj za boljši OD, ki določa človekov položaj v družbi.

2. Primerno rešiti organizacijo in urediti vzdrževanje na Mesni industriji.

3. Nato pa se nekoliko več posvetiti privatnemu življenju in družini.

Kako pa izkoristite prosti čas?

Moj prosti čas je dostikrat časovno omejen glede specifičnosti dela na delovnem mestu. Oba z ženo sva zaposlena, imava dva otroka in hišo. Skopo odmerjen prosti čas pa prebijem v delavnici, pri učenju ali na ribolovu za kar pa ga pogosto zmanjka. Družina se je nekoliko sprijaznila s tem, da me ni doma skoraj ob nobenem prazniku in drugih prostih dnevih. Včasih se zgodi tudi da pri nujnih večjih delih doma le prespim po par ur. Vsi se zavedamo, da to ni ravno najboljša rešitev v našem družinskem življenju, toda kaj se hoče? Trenutno je pač tako.

In kaj za konec?

Mislim, da je skrajni čas, da tudi v naši delovni organizaciji uredimo zadeve okrog stimuliranja inovatorjev, ki posredujejo koristne predloge. To naj bo spodbuda, da bodo vsi delavci na delovnih mestih več razmišljali o možnosti izboljšave in o prihrankih, saj so take izboljšave izrednega pomena za boljše gospodarjenje, lažje delo in višji dohodek.

L. C.

Dobavitelj opreme za opremljanje perutninskih hlevov

V letu 1967 mi je direktor klavnice tovariš ing. Franc Vraber v prijetni lovski družbi omenil, naj začnem razmišljati o izdelavi koritnega napajalnika za perutnino, ki se je moral takrat uvažati pri znani evropski firmi Big Duncan. Ker sem vedno navdušen za novitete, sem začel resno razmišljati o danem predlogu tov. ing. Vraberja. Napajalnik smo uspeli izdelati. Nekoliko težje je bilo samo z ventilom. Nekaj ventilov smo dobili pri tov. Lahu na Zg. Polskavi, katere je imel v rezervi od uvožene opreme. Takoj sem sklenil, da se mora tudi ventil izdelovati doma, da bi ne bili odvisni od uvoza. Po treh mesecih smo pripravili šest orodij za ventil in končno lahko leta 1968 ponudili PP Ptuj Kooperacija Hajdina prve primerke v celoti doma izdelanih napajalnikov. Ob prvih naročilih tovrstne opreme se dobro spominjam opozorila tov. Vide Tomažič, vodje finančnega oddelka, in sicer: »Suntner, pri našem podjetju boste uspeli le takrat, če boste vestno in kvalitetno izdelovali svoje izdelke, najvažnejši pa so rezervni deli in dosleden servis«.

Pokušal sem upoštevati ta nasvet, kolikor je bilo mogoče.

V letu 1970 sta me povabila tov. Drago Cater in ing. Pučko v pisarno takratnega direktorja Kooperacije tov. Kampla. Sestanek je bil kratek z eno samo zadolžitvijo, in to, da moram na vsak način izdelati krmilni trak. Obljubili so mi vsestransko podporo, kar so tudi storiли. V nasprotnem primeru bi te naloge ne mogel izpeljati. Takoj smo stopili v akcijo. Sledila so potovanja v več tovarn v Italiji.

Naloga tov. Caterja, ing. Pučka in ing. Zajca je bila, da se odločijo, kateri tip traku naj se začne izdelovati pri nas, moja naloga pa, da proučim tehnologijo izdelave. Odločili smo se za TUBA sistem.

Osvajali smo del za delom. Vsi smo bili veseli prvega stroja. Osebo sta ga prišla pogledat tov. Cater in direktor tov. Kampl. Nastale pa so te-

žave pri plastičnih delih. Za prve objekte smo plastični material še uvozili in ga kompletirali. Prvi krmilni trak smo montrali pri kooperantu Furmanu v Lešju. Naprava je delovala brez motenj in kmalu sem stal pred istim dejstvom kot pri napajalniku: »Izdlovati vse doma.« Nabaviti se je moral zelo drag brizgalni stroj za plastiko in izdelati je bilo treba orodje za vse plastične elemente, ki so potrebni v krmilnem traku. Uprava PP mi je pomagala na vsakem koraku, kar sem jim vračal z izdelki. Trudili smo se, da bi novi krmilni trak vsestransko odgovarjal namenu. Izmenjavali smo materiale, preizkušali izdelke, dokler ni nastal današnji trak za krmiljenje piščancev.

Leta 1975 smo osvojili plastični napajalnik. Da bi zagotovili izdelavo in servis koritnega napajalnika, sem vključil v prvizvodnjo istega tov. Janka Mohoriča, strojnega ključavničarja na Zg. Polskavi.

Dobavitelj opreme Alojz Šuntner

Istega leta smo odstopili naš program tovarni OPREMA Ludbreg. Hoteli so nas nagraditi, kar smo pa oklonili. Naš pogoj je bil, da izdelujejo novi jugoslovanski krmilni trak solidno in s čutom odgovornosti. Zaradi vedno večje potrebe po teh izdelkih smo pridobili novega proizvajalca strojne opreme tov. Miha Rajha, strojnega ključavničarja v Črešnjevcu.

V hotenju, da bi se začela manjša solidna proizvodnja te opreme tudi v Sloveniji, smo tokrat odstopili ves program RSC Velenje. Toda dogovor je bil eno, dejanje pa drugo. Ustanovili so TOZD Inženiring, ki v kooperacijskih odnosih naroča izdelke pri nas, nato pa jih na trgu spretno prodaja. Naši razstavljeni izdelki so že drugič prejeli zlato

medaljo od Gospodarske zbornice Beograd. Dosežek pa si izključno lasti RSC Velenje TOZD Inženiring, v kar dvomim, da je prav.

V Perutnini Ptuj je v obratovanju okrog 310 krmilnih trakov. Krmilnih trakov, ki so izdelani po naših načrtih, je pa že preko 6.000. Izvažajo jih tudi v inozemstvo.

V mesecu februarju 1980 je prišla nova zadolžitev od strani tov. magistra Franca Kaca, da izdelamo vložke za valilni-

ce, slične izdelkom BEKOTO. Zopet je sledil proces študija in investicije v orodje. Izdelek je uspel in upam, da se bo po temeljitih preizkusih tudi črtal iz uvoza.

Čutim, da sem postal pravi »perutninar«, kljub temu da ne vzgajam piščancev, vidim jih pa ob vsakem krmilniku in napajalniku.

Izkoriščam priložnost, da po tej poti pozdravim vse operante PP Ptuj.

Alojz ŠUNTNER

Ob upokojitvi Marije Nežmah

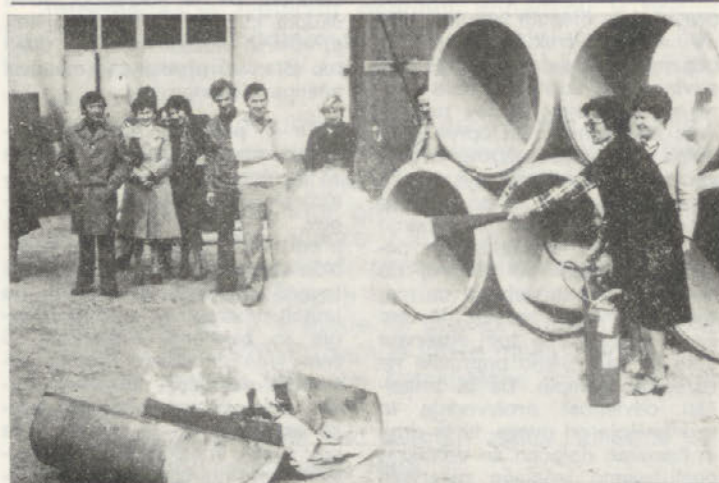
Z začetkom septembra se je starostno upokojila Marija NEŽMAH.

Rojena je bila v Grižah pri Celju, pretežni del delovne dobe pa je delala v našem kolektivu. V letu 1966 je začela v TOK Hajdina, kot poslovodkinja v trgovini na Turnišču, kasneje pa v računovodstvu TOK. Od leta 1974, pa do upokojitve pa je delala v DS skupnih služb v finančno računskem sektorju, kjer je opravljala blagovno knjigovodstvo in finančni obračun prodajal in prodajnih skladišč.

MARIJA NEŽMAH je bila tiha in prizadevna delavka. Zahtevno delo, ki ji je bilo zaupano, je vedno opravljala vestno in požrtvovalno, zato je uživala ugled med sodelavci tako v TOK kot v DSSS.

Ob odhodu v zasluženi pokoj smo ji njeni sodelavci priridili 31. avgusta 1980 skromno slovesnost na kateri smo se ji zahvalili za sodelovanje ter ji zaželeli zdravja in sreče v zasluženi upokojitvi.

NJENI SODELAVCI

Stabilizacijsko obnašanje pri porabi goriva

Pred leti so kooperanti za ogrevanje hleva pričeli uporabljati nov sistem ogrevanja, ki je doslej pokazal odlične lastnosti. Glede na to, da je že okrog 100 kooperantov, ki ima termogene, lahko v članku opišemo nekaj stvari, ki so nove in jih že ali jih še bomo uvajali v sistem ogrevanja.

Vsem je znano, da postaja energija, kakršnakoli že važno strateško sredstvo, do katerega se moramo pri uporabi ekonomičneje obnašati, kar pomeni izkoristiti energijo do skrajnosti. Če nam to uspe, se obnašamo stabilizacijsko.

Da bi opremo, predvsem servisiranje, čim bolj tipizirali in s tem porabnike lažje in učinkovitejše naučili ravnati z njo, smo se s proizvajalci dogovorili za dobavo grelcev (za ogrevanje zraka) tip MTP — 100, kar pomeni, da imajo zmogljivost 100.000 kcal na uro. Kot gorivo uporabljajo gorilno olje ali plinsko olje z oznako D-2. Oboje gorivo ima okrog 9.800 — 10.000 kcal na uro.

Doslej so grelci — termogeni pokazali pri ogrevanju odlične tehnološke lastnosti:

— v rejne prostore prihaja ogrevan in čist zrak,

— naprava ne odvzema kisika v rejnem prostoru,

— ne onesnažuje zraka v rejnem prostoru, ker izgoreli plini odhajajo po dimniku na prosto,

— grelec se nahaja izven rejnega prostora in tako ne odvzema rejne površine,

— v letnem obdobju vročine služi vgrajeni ventilator v grelcu kot dodatek prevetrovanju s hladnim zrakom,

— izkoristek izgorevanja znaša nad 80 % in je ugodnejši od kateregakoli drugega načina ogrevanja.

Neugodne strani grelcev:

— ob uvajanju grelcev ni bilo vse jasno, kako mora biti prostor urejen v smislu požarnovarnostnih predpisov, sedaj je vprašanje v celoti urejeno, ker je izdelan načrt v soglasju s požarno inšpekcijo.

— glede omejitev dobave olja, se le tega lahko nabavi le preko naročilnice TOK, ki s podpisom listine jamči, da se olje ne troši v druge namene, temveč izključno za rejo piščancev,

— količina grelcev je omejena,

— doslej je garancijska in izvangarancijska popravila opravljal zasebni elektro strokovnjak; kljub sorazmerno nizki ceni storitev so imeli rejci mnogo pripomb glede kvalitete opravljenega dela — predvsem pa odnosov; servisiranje prenašamo na TOZD Servis v okviru Perutnine, kar nam daje zagotovilo, da bo zadeva bolj tekla kot doslej,

— zaradi neurejene reciklaže toplega zraka je bila ponekod poraba goriva nadnormalna.

Ker predstavlja poraba goriva za ogrevanje večje stroške, smo skupno s proizvajalcem grelcev »termogenov« (MONTING ZAGREB), iskali rešitev v cenejši izvedbi in jo tudi našli. Sedaj je vrsta na lastnikih grelcev, da zadevo čimprej uredijo, vsekakor pred zimo, da bodo stroški in poraba goriva manjši. Ureditve je sorazmerno poceni, saj stroški namestitve jaška za povratek zraka iz hleva v enem turnusu povrnejo celotni znesek in še je prihranek, vsi nadaljnji turnusi pa pomenijo čisti prihranek.

Kaj je reciklaža zraka

Naziv zveni zelo komplicirano za kmečko uho, bistvo procesa pa je samo to, da grelec jemlje del zraka za izgorevanje goriva tudi iz hleva, ki je v hladnih dneh toplejši od zunanjega, kar povzroča krajši čas obratovanja in manjšo potrošnjo goriva. Rejci — lastniki ki so že bili obveščeni o možnosti uvedbe tega sistema, ga morajo čimprej uvesti, saj smo vsi dolžni štediti z gorivom.

In vnaprej?

Že v prihodnjem letu bomo pričeli uvajati pri rejcih, ki že imajo plinski centralo, možnost ogrevanja s plinom preko »termogena«. Proizvajalec namreč že proizvaja tudi plinske gorilce, ki se montirajo na peč »termogen« in namesto olja uporabljajo za gorivo plin propan — butan, ki ga že uporabljamo vrsto let. Ker ga uporabljamo preko central, ni s premonažo plinskih grelcev nobenih problemov. Po podatkih dobavitelja plina PLI-NARNE Maribor ima mešanica propan — butan okrog 10.500 — 11.000 kcal na uro.

S čim je ogrevanje cenejše

V tem trenutku še nam to ni znano zaradi tega, kar do-

bavitelj nima tovarniških podatkov o porabi plina propan

— butan, temveč samo za porabo zemeljskega in mestnega plina. Pri enem kooperantu imamo zaenkrat poskusno montiran plinski grelec, ki kaže, da bi trenutno bilo ceneje ogrevati s plinom kot z oljem. Za naše razmere bi bil primeren plinski gorilec tipa 1 PG-c, s pomočjo katerega lahko v eni uri dobimo iz »termogena« maksimalno 83.000 kcal s priključkom na 220 V električno napetost.

Sistemi ogrevanja v bodoče

Hlevi za rejo piščancev zaenkrat še nimajo boljšega in cenejšega ogrevanja, kot je pri naših kooperantih že vpljučano, morda bi ga le bilo potrebno kompletizirati. Načini bi bili sledeči:

— osnova bo plinsko gretje s pomočjo plinskih kokeljev za ustvarjanje mikroklimi piščancev do 14 dni,

— nadaljnje ogrevanje (z reciklažo) pa bo izvedeno s ter-

mogeni — bodisi z gorilci na olje ali na plin,

— gretje s premogom zaenkrat še ni urejeno, ker z obstoječim sistemom ni možno regulirati stalne toplote v hlevu, saj se ta spreminja, kar ni brez večjih posledic za rejo piščancev.

Mnogi po svetu in pri nas se ubadajo že z ogrevanjem na sončno energijo in takoimenovano bio maso. Obe noviteti sta v fazi razvoja in je še težko reči, kaj bo od tega za nas interesantno in uporabno oziroma v koliki meri. Glede na to, da oba sistema ogrevanja uporabljata poceni izvor energije (sončna svetloba, organska masa — gnoj), bomo gotovo, v doglednem času začeli z ustreznimi eksperimenti. Zaenkrat je znano le to, da so investicije pri obeh sistemih mnogo večje kot pri obstoječem sistemu ogrevanja. Ne gre pa zanemariti izvora energije, ki je zastoj ali izredno poceni in še na domačem dvorišču. Ko nam bo o slednjem kaj več znano, bomo informacijo posredovali interesentom preko našega glasila.

Jože REISMAN

Silosil omogočajo lažje delo rejcem in delovni organizaciji

Iz evidence je razvidno, da ima preko 120 kooperantov (z rejci pri KZ Slovenska Bistrica) silose, ki omogočajo krmiljenje piščancev brez težkega fizičnega dela, poleg tega je možna tudi dobava krme v rinfuznem stanju s specialnimi vozili, ki jih upravljajo delavci v TOZD Servisu in en zasebnik. Kako pravilna in daljnosežna politika je bila postavljena pred leti, lahko ugotovljamo danes, ko Tovarna krmil mnogokrat prihaja v položaj, da komaj uspe dobiti papirne vrečke za dobavo tistim rejcem, ki še nimajo silosov ali jih ne bodo imeli.

Da bi nadaljnja dobava v vrečah nemoteno potekala, moramo zagotoviti stare papirne vrečke, ki gredo ponovno v predelavo in izdelavo novih vrečk. Rejci, ki ne bodo vračali starih vrečk iz katerihkoli razlogov, naj ne bodo presenečeni, če bo dobava k njim zašepala kateri dan. Ne glede na stališča oziroma mišljenja

posameznikov se bomo tudi s tem ukrepom priključili stabilizacijskim ukrepom.

Vsako leto montirajo 25—30 silosov, to tudi v letošnjem letu ni izjema. Zaenkrat nam najboljše plačilne pogoje daje Agroštroj Ljubljana, ki za poliestrski silos kapacitete 16 m³ oziroma 11.000 kg, zamontiran z do 5 m dolgim polžem, zaračuna din 94.300,— od česar je potrebno zagotoviti z lastno udeležbo 28.290,— din, znesek 66.300,— din pa poravna proizvajalec s kreditom na 5-letno odplačilo. Po navedene ceni je še na razpolago nekaj silosov, interesenti pa naj pošljejo vloge na naslov Mesokombinat Perutnina Ptuj — TOK Hajdina. Na osnovi sklenjene kreditne pogodbe interesent po načrtu zbetonira podložno ploščo za silos, nadaljnja skrb razen priključka elektromotorja pa je skrb dobavitelja silosa.

Jože REISMAN

PRI PERUTNINARJIH NA VZHODU ZDA

Tipični zunanji izgled objekta na ameriški farmi (namesto zidane stene je močno platno) (Foto: Franc Kac)

Iz Walpole (država New Hampshire), sedeža firme Hubbard, sva odpotovala preko Bostona v državo North Carolina, v mesto Charlotte. Tu sva si ogledala sledeče Hubbardove objekte:

Valilnica Statesville

Tudi v tej valilnici valijo z Robbins predvalilniki (32 kom.) in enakimi izvalilniki (16 kom.). Predvalilnike imajo postavljene v 4 oddelkih s po 8 stroji, a izvalilniki so z zidom in vmesnimi vrati ločeni od predvalilnikov (po 4 stroji v prostoru). Če napolnijo vse stroje, lahko vložijo 1.800.000 jajc.

Izvalilniki so v poizkusnem obratovanju. Ves zrak, ki izhaja iz izvalilnikov, namreč filtrirajo v samih izvalilnikih, kar je novost za Robbins stroje. Tako si olajšajo delo pri pobiranju DSP, ker ni prahu. Kot filter jim služi posebna vrsta mastnega papirja.

Jajca vozijo v valilnico z vozički (60 %) in v zabojih (40 %). Na njihov voziček se lahko naloži 4.320 kom. valilnih jajc, a s kamionom lahko peljejo 10 vozičkov naenkrat. Vseh jajc, ki jih pobirajo po farmah dvakrat tedensko, ne valijo doma, ampak jih prodajajo tudi na druge kontinente.

Jajc, iz katerih valijo brojlerje, ne razkužujejo, niti na farmah niti pred vlaganjem v valilnici, ampak razkužujejo samo zrak v predvalilnikih. Na 4 farmah preizkušajo za dezinfekcijo jajc razne spreje. Normalno skladiščenje jajc v njihovi valilnici znaša do 7 dni pri optimalni temperaturi in vlagi. Jajca, za katera vedo, da jih bodo držali v skladišču do 10 ali 11 dni, pokrivajo s temno plastično folijo. Skladiščenje jajc nad 7 dni je problematično. Po njihovih izkušnjah lahko valilnost pade za 3—4 % na dan. Jajca staršev valijo povprečno s 83 %.

V valilnici je redno zaposlenih 19 delavcev s polnim delovnim časom, 182 ur na mesec, 13 delavcev pa dela honorarno 30—35 ur na teden. Zaposlenih imajo tudi 11 šoferjev za 11 kamionov kapacitete 22—55.000 kom. DSP.

DSP pakirajo v plastično embalažo (1 škatla za 100 DSP stane 4,5 \$) za domače kupce, za izvoz pa jih pakirajo v kartone z leseno volno na dnu (1 karton stane 0,70 \$). Pri njih se lahko kupijo samo jarkice ali pa samo petelini staršev ali starih staršev. Seksiranje jih stane 1,75 \$ za 100 DSP. Pogodbo imajo z 12 sekserji. DSP brojlerje prodajajo v Ameriki po 11—15 centov za kom. za valilna jajca (za brojlerje) plačajo 0,90 \$ za 12. kom., pred nekaj dnevi pa so jih še plačevali po 1,30 \$ za 12 kom.

Vse DSP staršev in starih staršev vakcinirajo proti mareku.

Za pranje plastične embalaže uporabljajo tri stroje Kuhl. Valilnica je strogo izolirana, nihče nima vstopa vanjo brez kontrole. Red in čistoča vladata povsod.

Farma Hubbard

Je edina njihova lastna farma brez vloženega drugega kapitala. Ta farma je stara že 20 let in se sestoji iz 10 objektov velikosti 12 x 104 m, tj. objektov z 1284 m² podne površine. V njenem setavu je tudi sortirnica (enoredni sortirni stroj) in skladišče jajc z regulirano mikroklimo ter namensko grajen objekt za dekontaminacijo vse opreme, ki prihaja v kontakt z živalmi.

Od teh 10 objektov imata dva svoji lokaciji. Ločena sta od ostalih 8, ki so v grupi oddaljeni približno 15 m drug od drugega. Objekti so montažni, odprtega tipa z izoliranim stropom (s stekleno volno), a pod je iz zbite zemlje. Na tej farmi držijo ži-

vali lahke in težke prevenience in raznih starosti — skupno 16 različnih jat. Videla sva žensko linijo starih staršev Leghern (4,8 živali s petelini na m² poda z rešetkami) moške in ženske linije starih staršev Golden Comet, ženske in moške linije starih staršev mesnega tipa različnih starosti in čiste linije staršev starih staršev.

V vseh objektih te farme so grede montirane ob strani, v sredini pa je globoka stelja. Prednost lat ob straneh je po njihovem mnenju ta, da so živali bližje svežemu zraku (odprti hlevi), pri nadzoru objekta se vidi celo jato na obeh straneh hkrati in lažje se polovi posamezne živali.

Pri držanju živali na gredah imajo po 10 petelinov na 100 kokoši. Pri rejli na rešetkah imajo samo 2—3 % jajc na tleh.

Ves pogin iz cele farme zakopljejo na farmi sami navzlic temu, da sva videla tu tudi peč za sežiganje kadavrov. Povedali so nama, da je pri njih sežiganje zaradi zadnjih podražitev postalo predrago.

Pogodbena farma

Ta farma ima dva objekta (pogodbena) in služi za vzrejo moške linije starih staršev. V objektu, ki je dolg 110 in širok 12 m drži na globoki stelji 3.150 petelinov in 4.000 jarkic, med seboj strogo ločenih z leseno pregrado in predprostorom. Vsaka skupina živali ima svoj krmilni trak. Objekt se v ničemer ne razlikuje od drugih objektov, ki sva jih že videla, edino pod je bil iz asfalta (5 cm). Živali so bile stare 6 polnih tednov in ravno so opravljali prvo odbiro (selekcijo), ki je za moško linijo zelo stroga. Tu sva tudi sama praktično odbirala. Druga odbira se vrši pri 2 tednih starosti in takrat se gleda v glavnem samo na zdravje živali.

Jarkice in petelini, ki so jih do polnih 6 tednov starosti kr-

mili po želji vsak dan, a kontrolirano, morajo pri tej starosti tehtati 1 kg (petelinčki) in 0,91 kg (jarkice). Tehtati se mora vsaka žival. Vse živali, ki so lažje, odstranijo iz nadaljnje reje (ubijejo, ker jih nimajo nikomur prodati), za težo navzgor pa ni meje. Čeprav je teža pri tej odbiri odločilna, upoštevajo še barvo živali, širino in dolžino prsi, zdravje nog, operjenost in izgled kljuna. Živali, ki imajo eno ali dve od naštetih negativnih lastnosti, tudi ubijejo. Pri starosti 18—22 tednov, ko te živali preselijo v proizvodne objekte, združijo v objekte z gredami 11 petelinov na 100 jarkic.

Samostojna farma

V objektu, kateri je 120 m dolg in 12 m širok, ima farmar vhlavljenih 7.700 kokoši starih staršev ženske linije in pripadajoče število petelinov. Objekt je bil zgrajen pred 3 leti za 60.000 \$ in je montažnega tipa. Za vse živali v starosti 20 tednov je farmar plačal 48.000 \$. Držal jih bo do starosti 48 tednov. Jajca prodaja v Hubbardovo valilnico po ceni, 1,4 \$ za 12 kom. 1 tona krme N. S. val ga stane okrog 140—145 \$. Pri prodaji iznešenih kokoši dobi za 1 kg žive teže 0,22—0,66 \$. Končni zaslužek farmerja pri rejli ene takšne jate znaša 25—30.000 \$, ker je samostojen. Z rejo staršev bi zaslužil samo polovico te vsote okrog 17.000 \$, a z brojlerji 12.000 \$. Če ne bi bil samostojen, bi tudi z rejo starih staršev zaslužil samo 1/2 te vsote, to je okrog 17.000 \$. Ker je farmar samostojen nosi tudi ves riziko sam.

Ogledala sva si še nekaj posameznih rej starih staršev moške in ženske linije. Objekti, v katerih držijo te živali, so približno enake velikosti in grajeni na enak način. Klimatske prilike jim dovoljujejo, da gradijo hleve odprtega tipa (v zimskem času odprtine zapirajo s cerado).

(Nadaljevanje na 15. strani)

Notranji izgled istega objekta (značilne so grede in temu primerna notranja zapore opreme). (Foto: Franc Kac)

Kmalu bomo dobili računalnik

V naši delovni organizaciji smo že pred leti razmišljali o uvedbi računalnika v naš poslovno informacijski sistem. Ob koncu lanskega leta je DS na pobudo poslovnih organov odobril sredstva za nakup domačega računalnika. Gre za računalnik DELTA 4780, ki ga proizvaja Elektrotehna Ljubljana. Njen TOZD DELTA proizvaja določene sestave za računalnike, medtem, ko večina ustanov še uvažuje kot reprodukcijski material. To smo zapisali z namenom, da pojasnimo, zakaj računalnika ob dobavnem roku (15. 7. 1980) še nismo dobili. Zdaj so izgledi, da bomo že v mesecu novembru računalnik vendarle dobili. Tudi z naše strani še ni vse urejeno. Urediti oziroma pripraviti moramo prostor za elektronski računski center (dvojni pod, obešen strop, elektroinstalacije, klima in požarno javljalne naprave). Projekti za to so izdelani, izvajalci za posamezne storitve so tudi že izbrani. Vsa dela bi moralj pravočasno izvesti, čeprav je tu veliko ovir. Zaposlili smo tudi nekaj strokovnih delavcev za delo z računalnikom. Zaenkrat so to le trije, ki seveda ne bodo zmogli vsega dela, vsaj v kratkem času ne. Glede na predvidene možne obdelave, ki jih nameravamo opravljati z računalnikom, bomo potrebovali precej močan strokovni team. Čim več obdelav želimo uvesti, tem več organizatorjev in programerjev bomo morali imeti. To je seveda odvisno tudi od zmoglosti računalnika — manj zmogel računalnik ne omogoča določenih obdelav. Naš računalnik pa bo imel vrsto odličnih sposobnosti (velik notranji, pa tudi zunanji spomin, interaktivno programiranje). Elektronski računski centri, ki imajo tako kvaliteten računalnik, kot bo naš, imajo zaposlenih po 10, 20, 30 ali več strokovnih delavcev, ki skrbijo, da je računalnik čimbolj izkoriščen. Seveda zmore isto delo tudi s polovico manj ljudi, toda v 2-krat daljšem času (če predpostavimo, da imajo vsi enako storilnost), toda v tem primeru je računalnik izkoriščen le polovično in preden je povsem izkoriščen, že zastari. Preden pridemo na avtomatske obdelave podatkov (AOP) je dolga in naporna pot. O osnovah računalništva in avtomatski obdelavi podatkov boste lahko prebrali nekaj sestavkov v tej in naslednjih številkah Ptujskega perutinarja.

RAČUNALNIŠKI ABC

Namen tega sestavka je pojasniti nekaj osnovnih pojmov o računalniku in delu z njim. Skušali se bomo pogovarjati čimbolj preprosto. Pri tem bi radi osvetlili nekaj pojmov, ki jih bomo večkrat slišali ali uporabljali.

Človek je že od nekdaj želel računske postopke mehanizirati, pa si je izmislil razna RAČUNALA, kot stajala s kroglicami, tablice za množenje (pri nas manj znane), logaritemska računalna (uporabljali so jih večinoma tehniki) in podobne naprave. Že več kot pred 100 leti so izdelali računski stroj, ki je znal tudi množiti in deliti. Seveda je bil na ročni pogon. Še pred 10 ali 15 leti smo na veliko upo-

rabljali ročne računske stroje, tako imenovane mlinčke. Tu in tam lahko še vidimo kak strojček v uporabi pri kakšnem prodajalcu, redkeje v kakšni pisarni. Te strojčke so uspešno zamenjali mehanski KALKULATORJI, ki jih je poganjal majhen elektromotorček. Stroj so poleg množenja in deljenja znali izračunati še kvadratni koren, zapomnil pa so si lahko eno ali največ dve števili. Rekli smo, da imajo en ali dva spomina. Razmeroma hitro so opravljali različne računske operacije (seštevanje, odštevanje, množenje, deljenje, korenjenje). Po svoji konstrukciji so to bile precizne mehanske naprave, ki jih je spremljal precejšen ropot. Tudi prvi knjižni stroji so bili mehanski. Omenili smo že, da so ti računski stroji (kalkulatorji) imeli

(grelec, hladilnik in vlažilec). Vsake 3—4 dni odpeljejo jajca v valnico. V objektih pobirajo jajca v papirnate vložke ali v košare, nato pa jih v predprostoru preložijo na plastične vložke in potem na vozičke. Kot valilna jajca jim služijo jajca med 54 in 66 g teže (navzgor praktično ni meje). Pri rejih in gredah držijo približno 5 živali na m² površine, na globoki stelji pa le 3,6 živali na m².

Vzreja starih staršev je podna — na globoki stelji. Živali držijo do 18 ali 22 tednov ločeno po spolih in jih združijo šele pri preseljevanju v proizvodne objekte.

(Se nadaljuje)

Franc KAC
Ivan SVENŠEK

električni pogon. Zaradi tega smo jih včasih imenovali kar električni računski stroji. Tudi ti stroji so vedno manj v uporabi. Zamenjujejo jih ELEKTRONSKI KALKULATORJI IN RAČUNALNIKI. Te naprave nimajo mehansko gibljivih delov (razen tipk na tastaturi) zato delujejo skoraj neslišno, a veliko hitreje. V zadnjih letih so se majhni žepni računalniki zaradi svoje nizke cene in raznolike uporabnosti razširili tudi pri nas, saj ga imajo že mnogi »mulci« v osnovni šoli, da o očkih ne govorimo. Ne bomo se ukvarjali s pojmi elektronske naprave. Zaenkrat bodi dovolj, da vemo le za razliko med električnim — elektronskim računalnikom. Odslej bomo vselej mislili na elektronski računalnik, čeprav bomo besedo »elektronski« izpustili in govorili le o računalniku.

Računalnike so začeli izdelovati malo pred začetkom 2. svetovne vojne. Po vojni je proizvodnja teh naprav doživela velik razmah. Na svetu je veliko proizvajalcev računalnikov. Angleško pravimo računalniku COMPUTER (izg. kompjuter). Te besede se bomo izogibali, ker imamo lep slovenski izraz računalnik, o kompjuterju pa naj govorijo le tisti, ki po navadi o njem najmanj vedo, hočejo pa napraviti videz učenega človeka.

Spregovorimo še o vrstah računalnikov. Glede na namen uporabe razlikujemo ANALOGNE in DIGITALNE računalnike. Analogne računalnike (analogno pomeni skladno, podobno, v nekem smislu tudi ovrednoteno) uporabljamo za vodenje tehnoloških procesov, zato imenujemo analogne računalnike tudi procesne računalnike. Ti računalniki se lahko uporabljajo povsod tam, kjer dobro obvladamo proizvodno tehnologijo, ki jo znamo popisati in pozneje predpisati (programirati) za računalnik. Če proizvodne tehnologije ne obvladamo, ji enostavno nismo kos, potem tudi procesnega računalnika ne moremo uporabiti, ker ga ne znamo naučiti (programirati), kako naj ukrepa v danem trenutku (npr. dozira sestavine za neko mešanico, če je sprejel določen signal).

Digitalni (številski) računalniki so najbolj razširjeni in uveljavljeni. Namenjeni so za hitro in natančno izvajanje računskih načinov (operacij — seštevanja, odštevanja, množenja, deljenja, potenciranja, logaritmiranja itd.) in računskih postopkov, tako imenovanih ALGORITMOV. Primer algoritma je npr.: preberi podatek o izdani količina blaga, poišči ustrezno prodajno ceno, izračunaj vrednost blaga, in če je kupec ta ali ta, mu daj ustrezen popust (rabat), če ne, upoštevaj nižji popust ali ga sploh ne upoštevaj. Končno shrani obremenitev za tega kupca na določeno mesto in obračunaj naslednjega kupca, alj če ga ni, končaj z delom.

Naš zapis bo v naslednjem obravnaval le prej omenjene računalnike (digitalne). Te bi lahko razlikovali po proizvajalcih (DELTA, IBM, HONEYWELL, UNIVAC, CDC, MAY, ROBOTRON, SIEMENS, LOGABAX, IME itd.), ločevali pa bi jih lahko tudi na žepne, namizne, srednje, velike. Delitev je možna tudi glede na spominske sposobnosti, glede na hitrost računanja ali način dela z računalnikom.

Elektronski možgani. Najraje teh dveh besed ne bi zapisali, a moramo, čeprav so nesmiselne. Elektronskih možganov ni, vsaj ne v takem smislu, kot si jih predstavljamo pri človeku ali živalih. Računalnik sam po sebi ni niti najmanj pameten. Prej bi rekli, da je idiot, ki z blazno naglico in natančnostjo razrešuje aritmetične in logične operacije, pa naj bodo še tako obsežne in zamotane, da bi jih človek nikakor ne zmoget. Prej bi lahko rekli, da je računalnik »pameten«, pamet in možgani pa ni eno in isto. Vendar je računalnik »pameten« le toliko, kolikor ga je človek naučil oziroma sprogamiral tako, da so se ob delu ročnih delavcev sami učili, operacije pa zapomnili in drugič že znali uporabiti. Deloma bi lahko govorili tudi o umetni inteligenci. Seveda pa še zelo dolgo ne bomo imeli računalnika, ki bi mu lahko rekli: »Prijatelj, bodi priden in mi takoj sporoči, kakšen je naš dnevni promet, obračunaj vse fakture, glej, da boš našel najboljšo krmno mešanico, izdelaj kratkoročni razvojni program in ko končaš z delom, se za danes izključi.« Žal tako še to ne gre. Spet pa računalnik še ni takšen kot npr. barvni televizor, kjer samo s pritiskom na tipko dobimo 1. ali 2. program RTV Ljubljana. Ni torej računalnikov, ki bi imeli vrsto tipk za izpolnitev najrazličnejših želja in potreb. Računalnik bo opravljal določene naloge le, če ga bomo tako programirali, torej če mu bomo znali predpisati navodila o nahajališču podatkov, računskih operacijah, algoritmih, kontrolah, izpisih in še o marsičem drugem. Brez naših navodil (instrukcij) ni nič tudi od najboljših »elektronskih možganov«.

Prihodnjič bomo spregovorili nekaj o računalniški in programski opremi.

(Nadaljevanje s 14. strani)

Strop objekta je izoliran s stekleno volno, in plastično folijo, a stene so lesene — med dve iverice je položena steklena volna. Za pod jim služi nabita zemlja. Dve tretjini površine objekta so grede, a 1/3 je globoka stelja. V objektih v katerih so Hubbardove živali imajo grede montirane ob straneh, globoka stelja pa je v sredini. Ventilatorji, katere uporabljajo v glavnem samo pozimi, so v vseh farmah enaki — premera približno 1 m in jih poganja motor prek klinastega jermena. Ventilacija je vedno bočna, na eni strani prihaja zrak v objekt, na drugi strani pa ga izsesavajo ventilatorji. Predprostor je v sredini objekta, kjer je tudi skladišče za jajca, ki je povsod popolnoma klimatizirano

To in ono o računalniku

V sestavku Računalniški ABC smo spoznali nekaj pojmov v zvezi z računalniki. Danes bomo spregovorili najprej o računalniški opremi (HARDWARE).

Beseda HARDWARE (beri: hardver) je med računalnikarji veliko uporabljana. Z njo mislimo ne samo na računalnik, temveč tudi na enote, ki so z njim povezane. To so npr. računalnik (pravimo mu tudi centralna procesna enota, pa čeprav ne gre za procesni računalnik), diskovne enote, tračne enote, tiskalnik (printer), terminali in drugo. Hardware je torej skupno ime za cel sestav računalniških enot.

Drugi tak pojem je SOFTWARE (besi: softver). Z njim pa

mislimo na celo vrsto programske ali systemske opreme, ki omogoča delovanje računalniškega hardware-a. Kaj torej razumemo s software-om? Najprej pomislimo na prevajalnike. Za hip si predstavljamo človeka, ki obvlada npr. angleški, nemški in francoski jezik. Če bi temu človeku sporočili nekaj v angleščini, si bo ta najprej prevedel angleško vsebino v svoj jezik, npr. slovenski, šele potem bo lahko ukrepal. Prav podobno je z računalnikom, ki obvlada nekak strojni jezik, za razumevanje drugih jezikov pa ima vgrajene ustrezne prevajalnike. Strojni jezik in prevajalci že tvorijo del računalniškega softvera. Sem prištevamo še razne krmilne in nadzorne programe in seveda

cel niz programov, ki znajo izvajati različne računske operacije. Seveda spada k softveru še marsikaj drugega. Bodj zaenkrat za nas dovolj. Presenečeni bomo, če zapišemo, da računalnik zna le seštevati. Resnično, računalnik obvlada v bistvu le seštevanje, vse druge operacije (odštevanje, množenje itd.) pa si s posebnimi programi prevede v operacijo seštevanja. Odštevanje izvede npr. tako, da prišteva naspotna (večinoma negativna) števila. Podobno je urejeno za množenje (prištevanje enakih sumandov) ali deljenje. Ko bi človek moral tako računati, bi bil prava reva.

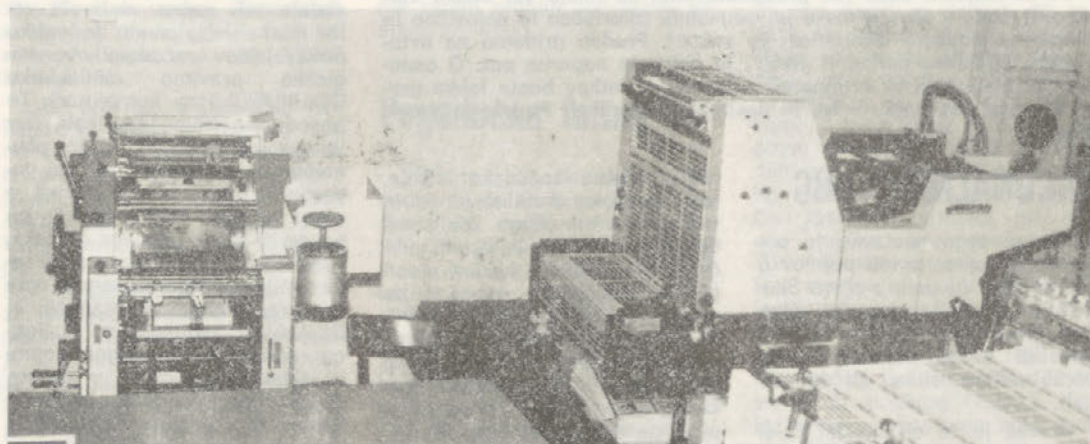
Spregovorimo še nekaj besed o dvojiškem (binarnem) števil-

skem sistemu. Zakaj? Zato, da si bomo lažje predstavljali, kako računalnik računa. Začnimo z desetiškimi (dekadnim) številskim sistemom, ki ga vsi uporabljamo. V tem sistemu smo se dogovorili za uporabo 10 cifer (števil) in sicer 0, 1, 2, ..., 9. Deset enot nižjega reda (npr. 10 enic) tvori enoto višjega reda (npr. 1 desetico). V dvojiškem sistemu pa uporabljamo le dve cifri in sicer 0 in 1. Spet velja, da dve enoti nižjega reda tvorita enoto višjega reda. Elektronski računalniki uporabljajo tako imenovano binarno aritmetiko, ker je zanje najbolj uporabna. Zakaj je temu tako? Razlogi so enostavni. Vsi vemo, da ima vsak naravni magnet dva pola (Nadaljevanje na 17. strani)

Tiskamo v ofset tehniki

Mesto Ptuj slovi kot eno najstarejših mest s tiskarno na Slovenskem, saj jo je dobilo že leta 1793, ko se je iz Celja priselil Franc Anton Schütz. V naše mesto je pripeljal svoj črkovni material, stroje, vrsto tiska, katerega imenujemo visoki tisk ali knjigotisk. Ta način je živel celih petsto let; od Gutenberga (po nekaterih virih tudi na Kitajskem) do današnjih dni, saj ga imajo še mnoge tiskarne po svetu — tudi mi.

Ob srebrnem jubileju Ptujске tiskarne se lahko veselimo tudi nove tehnike — ofset tiska ali tiska s ploskve. Postopek je znan že dolgo, vendar je svoj skokoviti razvoj dosegel v zadnjem desetletju in prevzel klasičnemu tisku njegovo mesto. Slavi po tem, da je na njem možno lepo tiskati na hrapave ali površinsko neravne papirje in kartone, da je na njem lažje tiskati polne ploskve, da je nekaj hitrejši ipd. Ima pa tudi še nekaj slabosti; za vsako spremembo na tiskovini je potrebno narediti novo ploščo, kar je pri knjigotisku lažje, ker so črke

Nova ofset stroja. Med njima bi moral biti prostor za naklade; pa ga ni.

premakljive in jih lahko menjavaš in prestavljaš po potrebi.

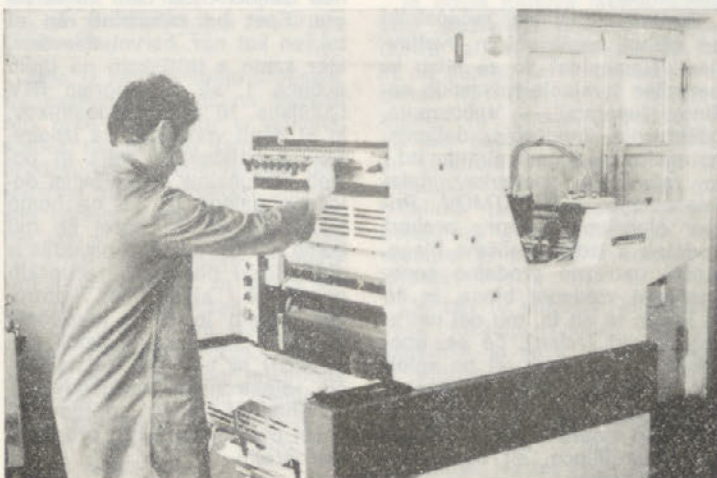
Problem strokovnega kadra bomo rešili s prekvalifikacijo knjigotiskarjev. Izkušnje, ki jih je naš tiskar pridobil med delom v drugi tiskarni, uspešno prenaša tudi v naš kolektiv in lahko pričakujemo, da bodo njegove izkušnje pomagale tudi

drugim. Večji problem s kadrom bo pri pripravi filmov in ofsetnih plošč, saj je to zahtevno delo, ki ga lahko strokovno opravi le dober kader. Naši učenci so namreč še v šoli in bi bilo škoda, da bi vso to delo čakalo na njih. Se pravi, da bo potrebno intenzivno delo »domačega« kadra ali pa kader poiskati drugod. Po interesu delavcev me-

nim, da lahko opravimo to delo sami. Seveda pa bo potrebno obiskati tiskarno, ki ima te postopke in se priučiti v praksi ob nenehnem spremljanju strokovne literature — domače in tuje. Še naprej pa se vlečejo problemi prostorov, ki nam jih obljublajo že nekaj let.

Ivan CIGLAR

Tiskar Franc Lesjak med tiskom z ofset strojem

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega dragega očeta

Franca Anžela,

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala OOS tiskarne za venec ter vsem za denarno pomoč in izrečeno sožalje.

Trezika Turšak

Brigadirji malo za šalo malo za res

Ob obisku tov. ČATERJA, predstavnika PP kot našega pokrovitelja, smo mu obljubili, da bomo poslali nekaj člankov iz našega brigadirskega življenja v vaš časopis »Ptujski perutinar«, za kar smo se z urednikom dogovorili pred odhodom na akcijo.

Na akciji za to nismo našli časa, ker je bilo treba zadnje dneve najbolj »potegniti«. Ko pa smo prišli domov, pa se je na to obljubo pozabilo. Zelo nam je žal. Ker pa, kot pravimo, obljuba dela dolg, moramo torej to obljubo držati. Tukaj smo vam na kratko predstavili brigado Jože Lacko in njeno delo na delovišču in v naselju. Čeprav malo pozno, pa vendarle. Priloženih je tudi nekaj člankov iz naših biltenov.

Brigada Jože Lacko je štela 42 brigadirjev, to je 7 deklet in 35 fantov. Od tega je bilo kar precej pionirjev, ki še niso končali OŠ. Dva sta končala komaj šesti razred. Eden od njih, Samo, je bil že drugič na akciji.

MDA Brkini 80 — MDB Jože Lacko

Kot vsako leto je tudi letos odšla ena izmed ptujskih brigad v Brkine, le da letos to ni bila brigada Dušana Kvedra-Tomaža, pač pa MDB Jože Lacko. Ko smo se odpravljali iz Ptujja smo se še plaho ogledovali, ker se še nismo poznali. Po storosti je bila brigada zelo mlada (16—17 let) in od 42 brigadirjev je bilo letos le 10 »prekaljenih«, ostali pa sami novinci.

Tatre so majhna vas z nekaj hišami in trgovino, a z zelo prijaznimi domačini. Dva šotora, nekaj prikolic in brigadirski dom. To je bilo brigadirsko naselje. V šotore so spravili fante, punce pa na »varno« v brigadirski dom, Dušanu, komandantu, pa so odstopili prikolico. V njej smo si

ustvarili svoj štab in tam je preteklo veliko znoja. Punce smo bile s svojo sobo kar zadovoljne, fantje pa ne. Niso namreč dobili rjuh in ena sama koca ti na Brkinih nikakor ne zadostuje. Ponoči v šotoru ni bilo najbolj vroče! Joj, kako nas je prve dni zeblo! Na delovišču smo pljuvali v roke in zavihali rokave, da so procenti iz dneva v dan rasli. Tudi na interesnih področjih smo delali s polno paro. Samoupravni odnosi znotraj brigade so bili dobri, pa tudi z disciplino ni bilo težav.

V prvi dekadi smo bili zelo uspešni in smo osvojili vsa priznanja: priznanje za interesne dejavnosti, za udarništvo udarnega dne in za udarništvo dekade (za zadnje priznanje je bilo potrebno poprečje 120 % v dekadi).

To nam je vtilo poguma, da smo tudi v drugi dekadi osvojili vsa priznanja in dobili najvišje priznanje akcije (trak akcije).

Naše delo na delovišču

Prve dni smo zasipavali jarke, v katere so brigadirji prišnje izmene položili vodovodne cevi. Potem smo tudi sami položili nekaj cevi in jih zasuli. Nekaj smo delali tudi v vodi, čeprav je te na Brkinih zelo malo (nam v naselju je primanjkovalo vode za umivanje). To je bilo delo prvega tedna in tu so se pojavili prvi žulji, ki jih do zadnjega dne ni zmanjkalo. Nato smo dva tedna kopali jarke. En teden jarke za vodovod, kjer smo naleteli na živo skalo in smo jo morali odstraniti s kompresorji. En teden pa smo kopali odtočne jarke in čistili brežine ob cesti. To pa ni kar tako, kajti brežine so bile lepo zarasle s koprivami, robidami, in trnjem in še marsičem. In v tem »zelenju« smo naleteli na ose, ki so si nekaj brigadirjev pošteno privoščile. Našli pa smo tudi precej kač in škorpionov. Joj, kako so punce cvilile, če si jim pokazal to živalco!

Bili smo vsi opikani in opraskani in delo brez rokavic sploh ni bilo mogoče. Ko smo sčistili brežino, smo se lotili izkopa jarka (jarek naj bi bil globok 30 cm). Niti najmanj lahko ni kopati jarek, če je zemlja vsa prepredena s koreninami. Potem je sledil odvoz zemlje, pa zopet brežine... Če je pripekalo še sonce, kar večinoma je, je bilo delo, nezno, norme pa za fizične delavce! Drug drugega smo vspodbujali, da je šlo laže od rok. Največji uspeh smo dosegli na drugi udarni dan s 178 %.

In naše društveno življenje

Brigadirji smo imeli možnosti obiskovati naslednje krožke in tečaje: fotokrožek, radioamater-

ski krožek, tečaj iz prve pomoči, tečaj iz cestno prometnih predpisov in politično šolo Edvarda Kardelja. Obisk je bil reden in mislim, da smo na teh tečajih marsikaj pridobili.

Sami pa smo pripravili več zabavnih večerov, na katerih smo predstavili Ptuj, našo brigado, našega pokrovitelja in še marsikaj. Večkrat smo si zvečer privoščili petje še takrat, ko nas je komandant že opozoril, da bo treba spat. Priredili smo tudi brigadirske igre, kjer je največ smeha povzročila vožnja s samokolnicami, posebno ko je »švih« punca peljala, »precej rejenege« fanta. Igre smo končali z vlečenjem vrvi. Brigada Jože Lacko tu ni imela konkurence med brigadirji (razen morda med medicinkami, te pa se tekmovanja žal niso udeležile). Vendar se je iz zivalec le pojavil in to sami štabovci. Uh, koliko je bilo navijanja. Našim je sprva dobro kazalo, rezultat je bil 2:0, vendar so bili štabovci še za to, da se še enkrat poskusijo in premagali Ptujčane z 2:4. Tudi ob popoldnevih smo organizirali športna srečanja in to v košarki, odbojki, rokometu in namiznem tenisu. Čeprav smo bili s časom na tesnem, pa smo počeli še marsikaj.

Potili smo se ob izdaji biltenov in stenskih časopisov. Koliko je bilo treba natipkati. Igor se mi je kar smilil ob pisalnem stroju, ko je moral eno matrico natipkati celo 4 krat. Ker pa se nam je stroj za razmnoževanje pokvaril, so bilteni izšli šele predzadnji dan.

Glede stenčiasov niti ni bilo toliko težav, če izvzamemo časovne. Ideje so bile zelo dobre in kar je napomembnejše, izvirne. Koliko smo se namučili, preden smo spravili štor, ki smo ga na trasi morali posekati in pri tem uničili sekiro, v naselje. In potem so nam ga napadle mravljice. A je vseeno kmalu pristal v delovni sobi kot stenčas. Izvirnost je pač izvirnost! Marsikomu je bil zelo všeč, tudi tov. ČATERJU. Pa koliko veselja je bilo, ko nam je udarni dan splaval po vodi. Takoj je nastal stenčas. »Perfekten« vam rečem, škoda da ga ne morete videti.

Pravili pa smo tudi brigadna predavanja na teme, ki so jih izbrali brigadirji.

Seveda pa je še ostal čas za sklepanje novih znanstev, takšnih ali drugačnih. In zdaj potujejo pisma sem ter tja. »Partizanov« res ni manjkalo. To si lahko opazil ob sobotah na plesih, seveda tudi drugače, le da je bilo takrat najbolj vidno.

Ob nedeljah smo obiskali naše morje in tam malo onesnažili vodo, kajti prilika je le prilika in človek se pač mora umiti.

Vodstvo MDA pa je povabilo tudi razne goste: duo Bober, kantavtorja Bojana RAJHA iz Ormoža, pihalno godbo, vojaški ansambel...

(Nadaljevanje na 18. strani)

(Nadaljevanje s 16. strani)

(severno in južno magnetno polje). In še to, če po žici teče električni tok, se okrog nje tvori magnetno polje v eni smeri. Kadar teče takšen tok v nasprotni smeri, pa imamo magnetno polje v nasprotni smeri. Na magnetnih trakovih (npr. pri magnetofonskem traku) ali na magnetnih ploščah (»diskih«) imamo tanko plast železne raztopine (feromagnetna emulzija). Taka površina je sestavljena iz velikega števila železnih jederc, ki so omagnetena v eno ali nasprotno smer. S takim omagnetjenjem pa so z računalniškega stališča možni zapisi dvojiških števil, to je ničle ali enice. V tem je osnovni razlog, da računalniki uporabljajo binarno aritmetiko. V računalništvu pa cifram 0 ali 1 pravimo bit. Bit ima vrednost 0 ali 1, pa nobene druge.

Ko smo govorili o magnetnih trakovih in diskih (ploščah), smo bili že čisto blizu računalniškega spomina. Ustavimo se še pri tem pojmu. Malo prej smo spoznali, kaj je to bit. Zdaj povejmo še to, da velikost spomina merimo v bitih. Vendar je bit zelo majhna enota. Zato so uvedli večjo enoto, imenovano bajt (bytes). En bajt je niz osmih bitov, npr. 10011010.

V bajtu so zapisane ali same ničle, same enice ali kakšna kombinacija teh števil oziroma bitov. Tudi bajt je razmeroma majhna enota. Zato ocenjujemo velikost spomina v tisočih bajtov (kilo bajt) ali milijonih bajtov (mega bajt). Zdaj lahko povemo, da pri vseh večjih računalnikih razlikujemo dve vrsti spomina — notranji in zunanji spomin. Notranji spomin je po velikosti manjši od zunanjega.

Naš računalnik DELTA 4780 bo imel 1024 K bajtov (beri 1024 tisoč bajtov, kar je okroglo 1 milijon bajtov) notranjega spomina. To je že zavirljivo velik

notranji spomin in malo je računalnikov, ki imajo tako velik spomin. večina večjih pri nas instaliranih računalnikov ima od 128, 256 ali 512 K bajtov notranjega spomina. Kupili smo torej dober računalnik. Od velikosti notranjega spomina je odvisna hitrost računanja, pa tudi število programskih navodil, ki jih lahko računalnik sprejme, število programov, ki se hkrati obdelujejo in še vrsta drugih stvari. Notranji spomin se nahaja v računalniški centralni enoti in je kot tak vselej na razpolago za sistemske (te dobavlja proizvajalec računalniških eopreme) in uporabniške programe, to je take, ki jih morajo napisati uporabniškovi organizatorji in programerji.

Zunanji spomin računalnika je shranjen na posebnih ploščah (magnetni diski) ali trakovih. Ta spomin je vselej večji od notranjega spomina (memorije). Tako imajo računalniki po eno ali več diskovnih enot, na katerih je zunanji spomin, ki je računalniku hkrati dostopen. Naš računalnik bo imel 3 diskovne enote s po 80 M bajtov spomina, skupno torej 240 milijonov bajtov spomina. Število diskovnih enot je možno še povečati. Tudi kapaciteta diskov se lahko poveča z 80 na 200 M bajtov. Vprašajmo se zdaj, čemu toliko zunanjega spomina? Odgovor najdemo v številu uporabniških ali tudi sistemskih programov, ki smo jih nekoč, ali pa jih še bomo, napisali in shranili. Vendar bodo programi zasedali razmeroma malo spomina. Večino ga bomo porabili za shrambo najrazličnejših podatkov. Seveda moramo te podatke, ki so primerno organizirani in urejeni, najprej zbrati in jih računalniku oziroma spominskim enotam posredovati. Pozneje bodo uporabniški programi lahko samodejno shranjevali podatke na diske ali jih z njih pobirali, če bo to potrebno.

Julij Ošlovnik

Športna tekmovanja ob 9. dnevu perutninarjev

V imenu zmagovalne TOZD Commerce je pokal prevzel Roman Šegula

Tekmovali smo v sledečih panogah

Pikado Ž
Šah M
Mini golf M in Ž
Mali nogomet M
Kegljanje M in Ž
Streljanje M in Ž
Namizni tenis do 36 let in nad 35 let M

Rezultati po panogah so:

I. PIKADO — ŽENSKE

1. TOZD Perutninske farme
2. DSSS
3. TOZD Commerce
EKIPNO
327 krogov
122 krogov
116 krogov

POSAMEZNO:

1. Jožica GOJKOŠEK
Perut. farme 79 krogov
2. Anica HORVAT
DSSS 75 krogov
3. Lizika MARINIČ
Perut. farme 69 krogov

II. ŠAH — EKIPNO:

1. TOZD Commerce
5 točk
2. DSSS
4 točke
3. TOZD Perutninske farme
3 točke

POSAMEZNO:

1. Branko BABUSEK
Perut. farme 5 točk

2. Jakob KRAJNC
DSSS 4 točke
3. Mirko ŽGEČ
Commerce 4 točke

III. MINI GOLF — EKIPNO:

1. TOZD Commerce
304 udarcev
2. TOK Hajdina
306 udarcev
3. DSSS
354 udarcev

POSAMEZNO ŽENSKE:

1. Jelka KIRBIŠ
Commerce 51 udarcev
2. Anica SATLER
TOK Hajdina 65 udarcev
3. Majda FRAS
DSSS 69 udarcev

POSAMEZNO MOŠKI:

1. Anton STAJNKO
DSSS 53 udarcev
2. Roman ŠEGULA
Commerce 54 udarcev
3. Jakob KRAJNC
DSSS 55 udarcev

IV. MALI NOGOMET:

1. TOZD Commerce
2. TOZD Tovarna krmil II
3. TOZD Tovarna krmil I
4. TOK Hajdina
5. TOZD Transservis I
6. TOZD Transservis II
7. TOZD Mesna industrija I
8. DSSS
9. Ptujška tiskarna
10. TOZD Mesna industrija I

V. KEGLJANJE M in Ž — EKIPNO:

Ženske:
1. DSSS
603 podrtih kegljev
2. TOZD Commerce
499 podrtih kegljev
3. TOK Hajdina
361 podrtih kegljev

Moški:
1. DSSS
2161 podr. kegljev
2. TOZD Commerce
2135 podr. kegljev
3. TOK Hajdina
1835 podr. kegljev
4. TOZD Ptujška tiskarna
1741 podr. kegljev

Ženske posamezno:

1. Majda FRAS
DSSS 181 podr. kegljev
2. Terezija KOKOL
DSSS 175 podr. kegljev
3. Zdenka HUKAR
Commerce 167 podr. kegljev

Moški posamezno:

1. Mirko ŽGEČ
Commerce 412 podr. kegljev
2. Martin MLAKAR
DSSS 404 podr. kegljev
3. Branko BABUSEK
Perut. farme 394 podr. kegljev
4. Ciril MLAKAR
DSSS 394 podr. kegljev

VI. STRELJANJE M in Ž

EKIPNO:
1. TOZD Mesna industrija
774 krogov
2. DSSS
770 krogov
3. TOZD Commerce
704 krogov

4. TOZD Ptujška tiskarna
297 krogov
5. TOK Hajdina
259 krogov

Moški posamezno:

1. Štefan LAURA
Mesna ind. 165 krogov
2. Stanko SLADNJAK
Mesna ind. 163 krogov
3. Albert MASTNAK
Mesna ind. 158 krogov

Ženske posamezno:

1. Jelka KIRBIŠ
Commerce 161 krogov
2. Erna RIMELE
Commerce 140 krogov
3. Marjana BOMBEK
Commerce 128 krogov

VII. NAMIZNI TENIS — EKIPNO:

1. DSSS
4 točke
2. TOZD Commerce
2 točki
3. TOK Hajdina
0 točk

Vrstni red do 35 let je:

1. Anton STAJNKO
2. Ciril MLAKAR
3. Franc KRALJ

Vrstni red nad 35 let je:

1. Jakob KRAJNC
2. Živorad MARINKOVIČ
3. Martin MLAKAR

Skupna uvrstitev TOZD Meso-kombinata Perutnina Ptuj je:

1. TOZD Commerce
539 točk
2. DSSS
516 točk
3. TOK Hajdina
361 točk
4. TOZD Ptujška tiskarna
178 točk
5. TOZD Mesna industrija
133 točk
6. TOZD Perutninske farme
126 točk
7. TOZD Tovarna krmil
70 točk
8. TOZD Transservis
64 točk

Skupni zmagovalec za leto 1980 je TOZD Commerce.

Analize so pokazale, da vodje za šport in rekreacijo ter delavci-ke posameznih TOZD ne jemljejo dovolj resno tekmovanja med TOZD-i Mesokombinata Perutnina Ptuj. Udeležba na tekmovanjih se zmanjšuje in je padla od 22 % na 17,7 %. Predvsem se je zmanjšala udeležba TOZD Mesna industrija, TOZD Transservis in TOZD Tovarna krmil.

Vodje za šport in rekreacijo so dolžni, da tam, kjer je mogoče, zagotovijo udeležbo na tekmovanjih, kar pa ni vedno storjeno.

Tekmovanja ob 10 dnevu perutninarjev bodo potekala od januarja do maja 1981.

Vabimo delavce — delavke, da se v čim večjem številu udeležijo tekmovanja ob 10. dnevu perutninarjev.

Ž. M.

(Nadaljevanje s 17. strani)

Dolgočasili se nismo nikoli, kajti vedno si kje kaj našel, da si se zabaval ali pa delal kaj koristnega.

TIPKAM ...

Mene imajo tu v Brkinih za »brigadno tajnico«. Ko najbolj sladko spim, prituli v šotor Zdenka: »IGOR! Čeprav se takoj zbudim, me vse mine, ko jo zagledam. Pokrit čez glavo čakam in upam, da me bo zgrešila, a me hitro najde. S spanjem torej ne bo nič. Da mi le ne bi bilo treba tipkati na tisto kar imamo namesto pisalnega stroja. Pa ravnost tega vruga dobim v roke in še deset matric, pa imam za eno popoldne dovolj. Mučim se in tipkam, da spravim tisto »kracarijo« ki je pol ne znam prebrati — na papir, nazadnje pa mi Zdenka čez dva dni pove: »Igor, veš, tisto je zanič. Treba bo tipkati še enkrat.« Pri tem pa me tako pogleda, da ji moram ustrediti. Pa še nekaj mi hoče povedati pa se ugrizne v jezik (sreča njenal). Čez tri ure tisto nekaj izvem: ČAKA ME ŠE EN BILTEN! IGOR »TIPKARICA« (BILTEN ŠTEV. 2)

Joj, da bi ga vrag! »Zbor! Zdejavaj se že enkrat! Mirno! Kje imaš potiljak? Mirno, sem reko! A si gluhi? ...«

In mi moramo to poslušati vsako jutro pred zajtrkom, pred kosilom, pred večerjo, da ostalih dnevnih zborov sploh ne omenjamo. Zna nas vznemirjati zato se nikanar ne čudite, da imamo podočnjake, ob takem komandantu to ni čudno. Kot dežurni komandant non-stop toli na nas:

»Pometaj, pospravi stole, ...! Delaj! Kaj gledaš? Ne greste prej spat, dokler naselje ne bo čisto, pa če bo to ob enih zjutraj!« Drugače pa niti ni tako slab. S svojim zelenim klobučkom je prav »fleten« fant. Zato, punce, pozor, Dušan ima široko srce in mi ga vam prav radi odstopimo, pod pogojem, da ga do konca izmene obdržite — lahko pa tudi dlje. Mi bomo že kako.

Dušan pa brez zamere!
TVOJE OVČKE
(Bilten šte. 4)

Zaključili smo ptujske DŠI za leto 1980

govalni pokal. To nam je bila lepa nagrada in bo vspodbuda za nadaljnje delo.

Vendar pa bi se morale zavdati, da pokali in medalje ne smejo biti cilj za vsako ceno. Tudi na DŠI bi morale veljati olimpijsko geslo: »VAŽNO JE SODELOVATI!« Tako bi bila potem tudi udeležba športnic večja. Sedaj pa udeležbo žensk zavira strah ali pa bojazen, da njihovi rezultati ne bodo dobri in najboljši. Dobro bi bilo, da bi ženske imele referente za šport in rekreacijo v posameznih TO

Zmagovalni pokal ptujskih DŠI pa je v imenu ženske ekipe prevzela Marijana Bombek (Foto: Martin Ozmeč)

Skopa informacija govori o vztrajnem trudu in delu organizatorjev o resni zavzetosti tekmovalcev, udeležencev DŠI. Vendar samo nekaterih. Še vedno je udeležba na DŠI zelo slaba, saj se udeležujejo tekmovanj samo nekateri delavci, posebej slaba pa je udeležba žensk.

Še vedno se ženske zelo malo zanimajo za športno rekreacijo, še vedno je njihov glavni interes služba in dom, še vedno se ne zavedajo, da je športno rekreacijsko udejstvovanje pomembno tudi za obrambno sposobnost prebivalstva. Na zaključku DŠI smo ugotovili, da se udeležba na DŠI iz leta v leto zmanjšuje, namesto da bi se povečevala. Skrajni čas je, da se to spremeni.

Tudi v našem kolektivu smo ženske več ali manj nezainteresirane za šport. Res je, da se udeležujemo vseh tekmovanj, ki jih prirejamo v okviru naše DO, to so tekmovanja za Dan perutinarjev, srečanja perutinarjev KOKA — PODRAVKA — PERUTNINA, prav tako pa se redno udeležujemo DŠI občine Ptuj. Kljub temu, da so treningi tik pred tekmovanji, kar je vsekakor premalo, dosegamo kar lepe rezultate. To se je pokazalo tudi na zaključku letošnjih DŠI občine Ptuj, kjer smo ženske naše DO dosegle v skupni uvrstitvi najboljši uspeh in prejele zma-

govni pokal. To nam je bila lepa nagrada in bo vspodbuda za nadaljnje delo.

govni pokal. To nam je bila lepa nagrada in bo vspodbuda za nadaljnje delo.

Sicer pa so bili rezultati perutnark ob zaključku DŠI občine Ptuj za leto 1980 naslednji:

pikado	1. mesto
	598 krogov
streljanje	2. mesto
	1392 krogov
kegljanje	4. mesto
	829 kegljev
mini golf	2. mesto
	190 udarcev

S temi rezultati smo dosegle v skupni uvrstitvi I. mesto in dobile pokal v trajno last.

Upamo, da bo to stimulans za nadaljnje udejstvovanje žensk na DŠI, da bo udeležba v naslednjem letu večja in da bodo rezultati tekmovanj prav tako dobri kot letos ali še boljši.

Ženske naše DO pozivamo, naj se v čim večjem številu udeležujejo športno-rekreacijskih prireditvev in tekmovanj. m. b.

Tekmovalka iz Koprivnice prevzema zmagovalni pokal 6. delavskih športnih iger Koka — Podravka — Perutnina (Foto: L. C.)

6. delavske športne igre

Uspešno medrepubliško sodelovanje sorodnih delovnih organizacij na področju športa in rekreacije smo za leto 1980 zaključili v Ptuj 11. oktobra.

Sesto srečanje delavcev Podravke iz Koprivnice, KOKA iz Varaždina in Mesokombinata Perutnina Ptuj je bilo vključeno v razvejano aktivnost naše delovne organizacije v letu, ko praznujemo 75 let kvalitete in 30 let samoupravljanja.

170 delavcev, udeležencev športnega srečanja, je ekipno nastopilo v že ustaljenih disciplinah, in sicer ženske v pikadu, streljanju z zračno puško, kegljanju ter moški v streljanju z zračno puško, kegljanju, malem nogometu, namiznem tenisu, šahu in vlečenju vrvi. Lanski zmagovalec Podravka je tudi letos najuspešnejše zastopal svoje barve in prejel za 31 osvojenih točk prehodni pokal, ki ga bo poskušal naslednje leto, ko je gostitelj KOKA iz Varaždina tudi osvojiti v trajno last. Perutnina Ptuj je osvojila 27 točk, Koka iz Varaždina pa 23 točk.

Po posameznih disciplinah je bil vrstni red naslednji:

ženske:
pikado: Perutnina, Koka Podravka;

streljanje z zračno puško: Koka, Podravka, Perutnina;
kegljanje: Podravka, Perutnina, Koka;

moški:

streljanje z zračno puško: Podravka, Perutnina, Koka;
mali nogomet: Koka, Perutnina, Podravka;
kegljanje: Perutnina, Podravka, Koka;

namizni tenis: Perutnina, Podravka, Koka;
šah: Podravka, Koka, Perutnina;

vlečenje vrvi: Podravka, Koka, Perutnina.

Vsa tekmovanja po posameznih disciplinah so bila izvedena v športnem in prijateljskem vzdušju.

Na zaključku srečanja, ki smo ga kot gostitelji organizirali v lastni režiji v Narodnem domu, smo ekipam podelili pokale, plakete in diplome, udeležencem srečanja pa značke, zastavice Perutnine in prospekt Ptuja.

Ob zvokih kola, ki ga je izvajal domači instrumentalni ansambel, smo zaželeli udeležencem srečanja prijetno potovanje domov, do naslednjega srečanja prihodnje leto v KOKO Varaždin pa veliko delovnih in športnih uspehov. Martin MLAKAR

Strelke v »boju«

(Foto: L. C.)

Alpski slučarji pri nas

Jugoslovansko alpsko smučarsko reprezentanco spremljamo preko sredstev obveščanja že vrsto let s posebnim zadovoljstvom. Prav je tako, saj vsa leta trdo delajo, zato pa tudi uspeh ne izostane.

V petek 10. oktobra se je reprezentanca z vodstvom vred mudila v Ptuj in obiskala tudi našo delovno organizacijo. Ob tej priliki smo jih seznanili z našimi dosežki in pomembnima jubilejema, nakar so tudi člani reprezentance in vodstva nas seznanili z njihovimi težavami, katerih vsekakor ne manjka in seveda tudi z velikimi uspehi.

Najpomembnejše je to, da smo pred leti imeli le dva tekmovalca s pravico tekmovanja v svetovnem pokalu, trenutno pa jih imamo že 9. Povem naj še, da jih lahko ima posamezna država le 10. S tem uspehom smo v svetovnem merilu zelo visoko uvrščeni, takoj za Avstrijo, Italijo, Švico in ZDA.

Uredništvo

SESTAVIL EDI KLASINČ			SLANO PECIVO	BISTRO-UMNOST	AMERIŠKI DRAMATIK (CUFFORD)	ŽUŽELKA KI PLETE MREŽE	OTO POLIČ	POTEPUH, KLATEŽ	DIRIGENT TOSCANINI	FILASKA ZVEZDA (ANGL.)	GLAS, ZVOK
			SLONENSKA REVUJA			SNEŽNI ŽAMET					
TIP AVTOMOBILA						PORTUG. LUKA ATIŠKI HEROJ					
DREVORED							SOCIJALNI POLOŽAJ				
NENASITNOST PAPEŠKE DRŽAVA							IZUMRLO GOVEDO			PISATELJICA MIHELIC	IVAN TAVČAR
							ORANJE ITALIJAN GRAMOF. TRVDKA			MILANO BUDISTISNA SEKTA	TIP CITROENA
DOPISUJ	AVTOBUSNO BAKALISCE	MERA V GLASBI			LITERARNA SKUPINA ENAKO MISLEBIL LJUDI	POLOG NOGOMER KRASNOVAR					PTUJSKI HEROJ PEKLICA IZ KEKCA
LUKA PRISTAN			BARAKA LESENOVCA	DEL VOZA				ERBIJ			NEVARNA PADAVINA LUKA V MAROKU
DELAVEC V OPTIČNI INDUSTRIJI				DELAVEC V KAMNOLOMU IZRAJ				NAKLADA TIRAŽA			
MANJŠA PTICA ROPARICA									ATOL V TIHEM OCEANU ARTHUR		
TINA AJMONT		VRSTA LILIJ MIHEVC									FILMSKI IGRALEC HUNTER
ŠIROKA VELE MESTNA CESTA					ALFRED NOBEL						PEVKA PRODNIK
JEDACA HRANA			SIROMAŠNOST						MESTOV ITALIJI		
CE			GLAVNO MESTO TOR-DANIJE							ŠPANSKI FILMSKI IGRALEC FRANCISCO	

k k k P P 1 S & A

z = ž